

Analýza získavania prierezových kompetencií na slovenských vysokých školách

---

Mgr. Martin Vančo a kol.

Odbor metodiky a tvorby informácií školstva

Oddelenie vysokých škôl

Centrum vedecko-technických informácií SR

Staré grunty 52, 842 44 Bratislava

Bratislava

2016

Obsah

Úvod	3
Prierezové kompetencie v teórii	4
Prierezové kompetencie v európskych strategických dokumentoch.....	7
Prieskumy Absolvent a Zamestnávateľské prieskumy	10
Prieskum Absolvent 2014 v rámci NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti	20
Metodika analýzy prierezových kompetencií.....	27
Zistenia analýzy	29
Príklady dobrej praxe	30
Záver a odporúčania	34
Literatúra:.....	37
Príloha - Vyhodnotenie podkladov za vysoké školy	39

Úvod

Pracovný trh v 21. storočí je podstatne dynamickejší ako v minulosti. Rýchly rozvoj nových technológií, globalizácia a meniaci sa charakter ekonomiky štátov majú za následok aj rýchlo sa meniace kvalifikačné nároky. Od absolventov vysokých škôl sa očakáva, že budú flexibilnejší, pripravení sa neustále učiť a adaptovať na rýchlo meniace sa podmienky. Aj systém vysokoškolského vzdelávania na to musí adekvátne zareagovať. Medzinárodným trendom je čoraz väčší dôraz na výučbu prierezových či kľúčových kompetencií. Tie sa neviažu len na konkrétny študijný odbor alebo povolanie, ale sú univerzálne aplikovateľné na rôzne profesie. Ich výučba si však žiada určité paradigmatické zmeny v systéme vysokoškolského vzdelávania.

V rámci programového obdobia 2014 – 2020 má Slovenská republika prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu možnosť čerpať finančné prostriedky na rozvoj vzdelávania v rámci Operačného programu Ľudské zdroje. Jednou z ex ante kondicionálností je spracovanie analýzy problematiky prierezových kompetencií. Jej cieľom je preskúmať, do akej miery pomáhajú v súčasnosti študijné programy k rozvoju prierezových kompetencií.

Predkladaná analýza vychádza z dostupných zdrojov a podkladov, ktorými sú najmä zrealizované prieskumy absolventov (2008, 2013 a 2014) a podklady, ktoré za účelom vytvorenia tohto dokumentu, dodala väčšina vysokých škôl v SR.

Prvá časť analýzy mapuje problematiku prierezových kompetencií v teoretickej literatúre a iniciatívach EÚ a zameriava sa na hlavné medzinárodné trendy. Pri definícii prierezových kompetencií hrá akúsi etablovanú rolu tzv. Európsky referenčný rámec. Práve definície kompetencií z toho rámca sme využili pri spracovávaní analýzy.

Ďalšia časť sa venuje výstupom už spomínaných absolventských a zamestnávateľských prieskumov. Súčasťou týchto prieskumov sú totiž aj otázky týkajúce sa nadobudnutých kompetencií na vysokej škole a požadovaných kompetencií v rámci pracovného miesta. Prípadný nesúlad môžeme chápať ako výsledok nedostatočného rozvíjania danej prierezovej kompetencie na vysokých školách.

Tretia časť je samotná analýza spracovaná z podkladov, ktoré dodalo 18 vysokých škôl. Pokúsime sa z nich vyvodit' zovšeobecnenia o celkovej situácii v tejto oblasti a na základe toho sformulovať vhodné odporúčania.

Prierezové kompetencie v teórii

Kompetencie, ktorými sa označujú vzdelávacie výstupy, môžeme v princípe rozdeliť na odbornú-špecifickú a prierezovú (prenositelnú, kľúčovú).¹ Kým prvá skupina sa viaže na výkon konkrétneho povolania či súvisí s konkrétnym odborom vzdelávania, prierezové sa dajú využiť v rôznych povolaniach a odboroch. Medzinárodným trendom v posledných desaťročiach je práve rozvoj prierezových kompetencií. Tie sú podstatne flexibilnejšie, dávajú jednotlivcovi výbavu neustále sa vzdelávať a adaptovať sa na nové podmienky.

V systéme vzdelávania na Slovensku sa tradične venuje veľká pozornosť najmä všeobecnej a odbornej teoretickej výučbe. Príprava pre život v spoločnosti, ktorá sa neustále a rýchlo mení a prináša nové výzvy, bola v rámci vzdelávacieho procesu realizovaná nedostatočne. Prierezové kompetencie sa začínajú objavovať aj v medzinárodných odporúčaníach a oficiálnych dokumentoch, aj keď treba povedať, že v najdôležitejších európskych a národných (na Slovensku) skôr implicitne.

V literatúre nájdeme množstvo pokusov o zadefinovanie pojmu prierezová či kľúčová kompetencia. S určitou konceptualizáciou prišiel Eurydice (2002). Kľúčová kompetencia umožňuje jednotlivcovi úspešne sa začleniť do sociálnych sietí, ale zároveň si zachovať svoju nezávislosť a efektivitu v novom a nepredvídateľnom prostredí. Taktiež vytvára predpoklady pre neustále učenie sa novým vedomostiam a zručnostiam.

Je možné povedať, že rešpektovanou definíciou sa stalo Odporúčanie Európskeho parlamentu a rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie. Kompetencie sú podľa neho kombinácia vedomostí, zručností a postojov primeraných danému kontextu. Kľúčové kompetencie sú tie, ktoré potrebujú všetci jednotlivci na osobné uspokojenie a rozvoj, aktívne občianstvo, spoločenské začlenenie a zamestnanosť. (Odporúčanie, 2006)

Pre lepšie uchopenie tejto témy vytvorila Európska komisia Európsky referenčný rámec, ktorý stanovuje týchto osem kompetencií:

1. komunikácia v materinskom jazyku,
2. komunikácia v cudzích jazykoch,

---

¹ Pojem má veľmi veľa variácií najmä v angličtine: key/generic/transversal/core/transferable/basic/essential competencies.

3. matematická kompetencia a základné kompetencie v oblasti vedy a techniky,
4. digitálna kompetencia,
5. naučiť sa učiť,
6. spoločenské a občianske kompetencie
7. iniciatívnosť a podnikavosť
8. kultúrne povedomie a vyjadrovanie.

Rámec bližšie zdefinoval a opísal aj jednotlivé kompetencie. Bližšie sa budeme venovať trom z nich, ktoré budú v ďalších kapitolách predmetom našej analýzy.

Spoločenské a občianske kompetencie:

Spoločenské kompetencie zahŕňajú individuálne, medziľudské a medzikultúrne kompetencie a pokrývajú všetky formy správania, ktoré jednotlivec využíva na efektívnu a konštruktívnu účasť na spoločenskom a pracovnom živote, a to najmä v čoraz rozmanitejších spoločnostiach, a v potrebných prípadoch na riešenie konfliktov. Občianska kompetencia umožní jednotlivcom zúčastňovať sa v plnej miere na občianskom živote založenom na znalosti spoločenských a politických konceptov a štruktúr a prijatí záväzku aktívnej a demokratickej účasti.

Iniciatíva a podnikavosť:

Vzťahuje sa na schopnosť jednotlivca zmeniť myšlienky na skutky. Zahŕňa kreativitu, inovácie a prijímanie rizika, ako aj schopnosť plánovať a riadiť projekty so zámerom dosiahnuť ciele. Toto podporuje jednotlivcov nielen v ich každodennom živote doma v spoločnosti, ale aj na pracovisku, aby si boli vedomí kontextu svojej práce, a aby mohli využiť príležitosti, a je to základom pre špecifickejšie zručnosti a vedomosti, ktoré potrebujú tí, ktorí zakladajú podnik zameraný na spoločenskú obchodnú činnosť alebo naň prispievajú. Tieto by mali zahŕňať zmysel pre etické hodnoty a presadzovanie dobrého riadenia.

Digitálna kompetencia:

Zahŕňa sebaisté a kritické používanie technológie informačnej spoločnosti na pracovné účely, vo voľnom čase a na komunikáciu. Je založená na základných zručnostiach v IKT: používanie

počítača na získavanie, posudzovanie, ukladanie, tvorbu, prezentáciu a výmenu informácií a na komunikáciu a účasť v spolupracujúcich sieťach prostredníctvom internetu.

S prierezovými (kľúčovými) kompetenciami sa pracuje aj v rámci rôznych medzinárodných prieskumov, ako sú AHELO, PIAAC či PISA. V prípade projektu AHELO, ktorý sa ako jediný z nich explicitne zameriaval na vysokoškolských študentov, boli pod týmito kompetenciami chápané kompetencie, ktoré študenti nadobúdajú a rozvíjajú v rámci svojho vysokoškolského štúdia bez ohľadu na študovaný odbor a to konkrétne: kritické myslenie, analytické uvažovanie, riešenie problémov, kompetencie súvisiace s písomnou komunikáciou.

Existujú tiež pokusy určiť najdôležitejšie kompetencie. Podľa Európskej Komisie sú to práve tie, zahrnuté do Európskeho referenčného rámca. Rieckmann (2012) sa delfskou metódou dopracoval k iným najdôležitejším kľúčovým kompetenciám. Sú to podľa panelu medzinárodných expertov systémové myslenie, anticipačné myslenie a kritické myslenie. Práve tieto majú pripraviť absolventov na komplexnosť, neistotu a premenlivosť spoločenských zmien.

Ďalšou otázkou je, ako rozvíjať prierezové kompetencie vo výučbe. Trendom pritom je zadefinovať ich explicitne do vzdelávacích cieľov, resp. vzdelávacích výstupov. Chur (2011) hovorí o troch formách, ako vyučovať prierezové kompetencie : môžu byť implicitne integrované v kurzoch, ďalej sa môžu vyučovať explicitne v oddelených kurzoch ako súčasť kurikula odboru, alebo môžu byť vyučované explicitne v oddelených kurzoch ako voliteľné a dostupné pre študentov rôznych odborov.

Charakteristické pre prierezové kompetencie je ich interdisciplinárny charakter. Existuje tiež zhoda v tom, že na ich rozvoj nestačia tradičné formy vzdelávania. A potrebné sú nielen nové paradigmy vo vyučovacích metódach, ale aj väčšie otvorenie sa vysokých škôl a podpora informálneho učenia sa. Napríklad spoločná správa Rady a Komisie k hodnoteniu programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 hovorí, že pre rozvíjanie spoločenských a občianskych kompetencií či zmyslu pre podnikavosť a iniciatívu je potrebné ísť nad rámec znalostného prvku. Školy by sa mali otvoriť spolupráci so zamestnávateľmi, mládežníckymi skupinami, kultúrnymi subjektmi a občianskou spoločnosťou. (Rada, 2010).

Aj podľa Bartha (2007) je rozvoj prierezových kompetencií založený na kognitívnych, ako aj nekognitívnych stimuloch a vyžaduje si rôznorodé prostredie. Vo vysokoškolskom

prostredí je ideálna kombinácia formálneho a informálneho učenia. Autor zdôrazňuje tiež v procese učenia reflexie, sebestačnosť a rôznorodé, najlepšie interdisciplinárne kontexty.

Ďalšou diskutovanou otázkou, ktorej sa venujeme aj v našej analýze, je hodnotenie prierezových kompetencií. Základná dichotómia existuje medzi hodnotením faktických vedomostí a hodnotením kompetencií. Gordon (2009) to rozširuje na štyri kategórie. Hodnotenie môže prebiehať ako: 1. explicitné hodnotenie prierezových kompetencií, 2. implicitné hodnotenie prierezových kompetencií, 3. hodnotenie kompetencií, vzťahujúce sa k vyučovanému predmetu, 4. hodnotenie vedomostí. Aj keď medzinárodným trendom je nahrádzanie hodnotenia faktických vedomostí hodnotením kompetencií, na Slovensku, zdá sa, stále prevažuje v praxi tretí a štvrtý typ hodnotenia.

Problematika prierezových kompetencií je pochopiteľne rozmanitejšia a komplexnejšia, ale aspoň tieto základné definície a niekoľko pohľadov nám dáva predpoklad pre porozumenie témy a vhodný úvod do ďalších kapitol.

Prierezové kompetencie v európskych strategických dokumentoch

Novšie iniciatívy Európskej Únie vo vzťahu k vzdelávaniu nadväzujú najmä na strategický dokument Európa 2020. Tento dokument vznikol v roku 2010 a vytýčil prioritu inteligentného rastu, t.j. rozvoja hospodárstva založeného na znalostiach a inovácii a prioritu inkluzívneho rastu, ktorá znamená podporu hospodárstva s vysokou mierou zamestnanosti. Na obe priority je naviazaný súbor cieľov, s ktorými sa spája viacero iniciatív smerujúcich aj do oblasti vzdelávania. Popri napĺňaní kritéria ukončeného terciárneho vzdelávania pre mladú populáciu, zabezpečenia rovnakých šancí pre vstup do vysokoškolského vzdelávania pre rôzne aj sociálne znevýhodnené skupiny či skupiny so zdravotným hendikepom, sú tieto iniciatívy zamerané aj na samotný vzdelávací proces, na zlepšenie jeho kvality, posilnenie výskumu a na podporu šírenia inovácií a znalostí. Predpokladá sa pritom, že mladí ľudia budú po ukončení vzdelávania a prechode na trh práce dobre pripravení zvládať požiadavky zamestnávateľov.

Z iniciatív, ktoré tento materiál prináša, treba spomenúť najmä iniciatívu „Inovácia v Únii“. Táto iniciatíva je zameraná na oblasť výskumu, vývoja a inovácií. V zmysle tejto iniciatívy sa majú vytvárať partnerstvá podporujúce šírenie nových poznatkov a posilňujúce prepojenie medzi vzdelávaním, podnikaním, výskumom a inováciami. V rámci tejto iniciatívy je tiež

vytýčená požiadavka podporovať podnikateľské aktivity mladých ľudí zamerané na aplikáciu nových poznatkov do praxe. Členské štáty by mali zabezpečiť dostatočný prísun absolventov vedeckých, matematických a inžinierskych odborov a usmerniť školy, aby sa vo vzdelávacom procese sústredili viac na podporovanie kreativity, inovatívneho myslenia a zmyslu pre podnikanie.

Iniciatíva „Mládež v pohybe“ je zameraná na zvýšenie kvality vzdelávania a odbornej prípravy v EÚ a na zlepšenie situácie v oblasti zamestnávania mladých ľudí, a to aj prostredníctvom zvýšenia mobility účastníkov vzdelávania. Je potrebné, aby sa posilnili programy na modernizáciu vyššieho vzdelávania. Zdôrazňuje sa tiež požiadavka hľadať spôsoby ako podporiť podnikanie prostredníctvom programov mobilit mladých odborníkov. Na úrovni členských štátov sa zdôrazňuje potreba uplatňovať v rámci všetkých úrovní vzdelávania (základné, stredné a vysokoškolské) integrovaný prístup zahŕňajúci rozvoj kľúčových kompetencií s cieľom znížiť predčasné ukončenie školskej dochádzky.

Iniciatíva „Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta“ je okrem iného zameraná na podporovanie rozvoja zručností ľudí, ktoré im umožnia prispôbiť sa novým podmienkam a lepšie zosúladiť ponuku na trhu práce s dopytom. Je potrebné uplatňovať v spolupráci so sociálnymi partnermi a odborníkmi flexibilné možnosti vzdelávania a odbornej prípravy medzi rôznymi odvetviami a úrovňami vzdelávania (Európska komisia 2010)

Z kľúčového dokumentu Európa 2020 vychádza Akčný plán podnikania 2020 z januára 2013. Je v ňom reflektovaná potreba oživiť podnikanie a najmä na rozvoj malých podnikov. Osobitný dôraz je v tomto dokumente položený na vzdelávanie mladých ľudí a opäť sa tu zdôrazňuje potreba ich prípravy na podnikanie. (Európska komisia 2013). Investície do vzdelávania v oblasti podnikania sa v Akčnom pláne podnikania 2020 chápu ako investície s najvyššou návratnosťou. Mladí ľudia môžu v rámci takéhoto vzdelávania, bez ohľadu na to, či si neskôr založia podnik, získať vedomosti a zručnosti, ako sú tvorivosť, iniciatívnosť, vytrvalosť, tímová práca, zvládanie rizika a zmysel pre zodpovednosť.

Členské štáty by mali zabezpečiť, aby sa kľúčová kompetencia „zmysel pre podnikanie“ stala súčasťou vzdelávania v rámci primárneho, sekundárneho, odborného a vyššieho vzdelávania, ako aj vzdelávania dospelých a aby mladí ľudia počas vzdelávacieho procesu dostali príležitosť a praktickú možnosť v oblasti podnikania (viest' mikropodnik, zodpovednosť za podnikateľský projekt spoločnosti alebo za sociálny projekt). Členské štáty majú zároveň podporovať odbornú prípravu v oblasti podnikania v rámci vzdelávania pomocou zdrojov zo

štrukturálnych fondov v súlade s národným plánom na vytváranie pracovných miest, najmä z Európskeho sociálneho fondu (najmä ako nástroj druhej šance v oblasti vzdelávania). Osobitne problematike vzdelávania so zameraním aj na kľúčové kompetencie sa venujú Závěry Rady zo 7. júna 2010 o nových zručnostiach pre nové pracovné miesta (Rada EÚ 2010). Členské štáty sú v tomto dokumente vyzývané začleniť do vzdelávacích systémov rozvoj kľúčových kompetencií, ako sú komunikácia, matematické zručnosti, vedomosti v oblasti vedy a technológií, zručnosti v oblasti informačno-komunikačných technológií, schopnosť učiť sa, sociálne zručnosti, podnikavosť, medzikultúrne vedomosti, zmysel pre tímovú prácu, flexibilita, schopnosť adaptovať sa na zmenu. Potrebné je zvýšiť flexibilitu vzdelávacích systémov tak, aby lepšie reagovali na potreby trhu práce, podporiť sa má status odborného vzdelávania a prípravy.

Na základe analýzy politík vzdelávania a situácie vo vzdelávaní v kontexte cieľov, ktoré vytýčili nové strategické materiály, vznikol dokument Prehodnotenie vzdelávania a nové ciele v oblasti vzdelávacej politiky Európskej Únie z novembra 2012. Vyzdvihnutý je v ňom význam kľúčových, resp. prierezových zručností, ako sú kritické myslenie, iniciatívnosť, schopnosť riešiť problémy, zmysel pre spoluprácu. Tieto zručnosti sú tu uvádzané ako zručnosti potrebné pre 21. storočie, pripravujúce jednotlivcov na kariérnu dráhu, ktorá môže byť v súčasnej dobe veľmi rôznorodá a ťažko predvídateľná. V materiáli sa konštatuje, že je nutné vo vzdelávaní podporovať rozvoj týchto zručností, aby si tak mladí ľudia osvojili podnikateľské správanie a dokázali sa prispôbiť prebiehajúcim zmenám na trhu práce, ktorým budú musieť čeliť počas svojej pracovnej kariéry. (Európska komisia 2012)

Vo vzťahu k vysokoškolskému vzdelávaniu sú významné Závěry Rady Európskej Únie z decembra 2011 vyzývajúce členské štáty k účasti na modernizácii vysokoškolského vzdelávania. V tomto dokumente sú členské štáty vyzvané, aby, okrem iného vyvinuli a presadzovali stratégie na zabezpečenie prístupu do systému vysokoškolského vzdelávania znevýhodnených skupín a aby sa zintenzívnilo úsilie o minimalizáciu predčasného ukončenia štúdia. Jedným z cieľov, na ktoré sa majú členské štáty zamerať, má byť opäť najmä stimulácia rozvoja podnikateľských, tvorivých a inovačných zručností vo všetkých odboroch a na všetkých úrovniach. Posilniť sa má prepojenie medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, zamestnávateľmi a inštitúciami trhu práce s cieľom viac zohľadňovať potreby trhu práce v študijných programoch a lepšie zosúladiť zručnosti s pracovnými miestami. (Rada EÚ 2011)

Skvalitnenie vzdelávania aj vo vzťahu k prierezovým kompetenciám má umožniť poskytovanie variabilnejších študijných modelov (napr. externé vzdelávanie, dištančné a modulové vzdelávanie, kontinuálne vzdelávanie pre dospelých) so zavedením finančných podporných mechanizmov, ak sa to ukáže ako potrebné. Zmodernizovať sa musia aj metódy výučby, a to s využitím možností, ktoré poskytujú informačné technológie. Vzdelávací proces treba prepojiť s inštitúciami trhu práce, využívať aktuálne informácie o potrebe zručností a povolání. (Európska komisia 2011)

Aj najnovšia iniciatíva Európskeho parlamentu Uznesenie z 19. januára 2016 o politikách zručností na boj proti nezamestnanosti mládeže zdôrazňuje potrebu poskytnúť mladým ľuďom vzdelávanie, ktoré ich pripraví na podnikanie. Ďalej sa tu zdôrazňuje dôležitosť rozvoja zručností v oblasti tímovej práce, schopnosti prevziať zodpovednosť, analýzy situácií a pod. Tieto zručnosti sú nevyhnutným doplnkom odborných znalostí a sú rovnako dôležité pre rozvoj profesijnej kariéry. Osobitne je potrebné vyzdvihnúť, že popri požiadavkách a potrebách trhu práce a tu vyzdvihuje aj potreba vybavenia jednotlivcov prierezovými kompetenciami potrebnými na to, aby sa z nich stali aktívni a zodpovední občania. Do popredia sa tu dostáva celostné (holistické) vzdelávanie v podobe občianskeho vzdelávania, ktoré má byť nedeliteľnou súčasťou vzdelávania vo všetkých prúdoch vzdelávania.

V dokumente je tiež výzva zvýšiť atraktivnosť programov a štúdiá predmetov z oblasti vedy, technológie, inžinierstva a matematiky s cieľom riešiť existujúci nedostatok zručností v tejto oblasti, zlepšiť odbornú prípravu v oblasti informačných a komunikačných technológií a digitálnych zručností a vyvinúť opatrenia na povzbudenie dievčat, aby sa zapojili do štúdiá predmetov vedy, techniky, inžinierstva a matematiky (Európsky parlament 2016).

Prieskumy Absolvent a Zamestnávateľské prieskumy

Prieskum o uplatnení absolventov vysokých škôl na trhu práce reaguje na absenciu spätnej väzby, ktorá by poskytovala poznatky o využiteľnosti vzdelania a kvalifikácie získanej na vysokej škole a o jeho efektívnosti z hľadiska potrieb a požiadaviek trhu práce. Zámerom bolo získať poznatky, ktoré by prispeli k odhaleniu štrukturálnych disproporcií medzi ponukou mladej pracovnej sily po ukončení štúdiá na vysokej škole a potrebami trhu práce, k lepšiemu prepojeniu obsahu vysokoškolského vzdelávania s potrebami ekonomiky a trhu

práce a k zefektívneniu využívania kvalifikačného potenciálu vysokoškolsky vzdelanej pracovnej sily.

Prieskum prebiehal technikou dotazníkového zisťovania na výberovom súbore absolventov druhého stupňa vysokoškolského štúdia na verejných a štátnych vysokých školách v SR a na výberovom súbore zamestnávateľských organizácií. Zbery údajov sa realizovali v roku 2013. Celkový počet respondentov, od ktorých boli získané platné údaje, dosiahol v absolventskom prieskume 2 453. Do spracovania údajov zo zamestnávateľského prieskumu bolo zaradených 2 411 vyplnených dotazníkov.

V prípade zisťovania u absolventov sa prieskum venoval aj ich hodnoteniu prínosu školy k osvojeniu si kompetencií potrebných pre úspešný rozvoj ich pracovnej kariéry. Popri hodnotení odbornej teoretickej a praktickej zložky vo vzdelávaní boli do prieskumu zahrnuté aj tri položky mapujúce rozvoj prierezových kompetencií. Sú to:

1. znalosť práva a legislatívy pre daný odbor,
2. komunikačné a prezentačné schopnosti,
3. príprava pre riadiacu prácu a podnikanie.

U zamestnávateľských subjektov sa prieskum okrem iného zamerlal na hodnotenie absolventov z hľadiska osvojenia si odbornej, realizačnej, komunikatívnej a riadiacej (manažérskej) kompetencie. V prípade zamestnávateľského prieskumu sú zaujímavé aj porovnania získaných výsledkov s údajmi z obsahovo a metodicky rovnako realizovaného prieskumu pred piatich rokov².

Respondenti v oboch prieskumoch odpovedali na otázky týkajúce sa kompetencií pomocou bodovacích škál, a to u absolventov od 1 do 5 (1=veľmi zlé hodnotenie, 5= veľmi dobré hodnotenie) a u zamestnávateľských organizácií od 1 do 7 (1=veľmi zlé hodnotenie, 7=veľmi dobré hodnotenie). Z hodnotení boli vypočítané aritmetické priemery.

Hodnotenie prínosu školy k osvojeniu si prierezových kompetencií v absolventskom prieskume

---

² V prípade absolventského prieskumu boli v obsahovom bloku venovanom hodnoteniu vzdelávania na vysokej škole urobené v porovnaní s prieskumom pred 5 rokov zmeny, preto nie sú k dispozícii výsledky umožňujúce porovnania so zisteniami zo staršieho prieskumu.

Prípravu v oblasti práva a legislatívy vo vzťahu k odboru, v ktorom absolventi študovali hodnotilo pozitívne len 24,0 % respondentov, pričom negatívne hodnotenie mu prisúdila takmer polovica (48,1 %). Priemerné bodové hodnotenie dosiahlo u tejto položky 2,6.

Prípravu v oblasti komunikačných a prezentačných schopností hodnotili respondenti pozitívnejšie. Pozitívne hodnotenie použilo 37,6 %, negatívne 30,8 % respondentov. Priemerné bodové hodnotenie dosiahlo 3,1.

Najhoršie hodnotenými boli dve položky z tohto bloku, a to príprava pre riadiacu prácu a príprava pre podnikanie.

Prípravu pre riadiacu prácu hodnotilo pozitívne 21,0 % z odpovedajúcich respondentov, naproti tomu až 53,4 % hodnotilo túto položku počtom bodov 1 alebo 2, pričom bod 1, teda veľmi zlé hodnotenie, bol najčastejšie používanou bodovou hodnotou u tejto položky a použilo ju 28,4 % respondentov. Priemerné bodové hodnotenie dosiahlo u tejto položky 2,5.

U prípravy na podnikanie použila takmer polovica z respondentov krajnú negatívnu hodnotu 1 (43,1 %) a bodové hodnotenie 1 a 2 použili spolu viac ako dve tretiny absolventov (68,1 %). Pozitívne ju hodnotilo len 11,6 % respondentov. Priemerné bodové hodnotenie dosiahlo 2,0.

Vypočítaná hodnota priemeru za všetky položky v rámci prierezových kompetencií dosiahla hodnotu 2,6. Ide o horšie hodnotenie ako v prípade teoretickej prípravy (aritmetický priemer u teoretickej prípravy dosiahol 3,2) a približne rovnaké ako hodnotenie praktickej prípravy, kde priemer dosiahol rovnakú hodnotu (2,6).

Hodnotenie prínosu vzdelávania na rozvoj vybraných prierezových kompetencií absolventmi vysokých škôl

		Hodnotenie					Spolu (počet respon- dentov)	Aritm. priemer
		veľmi zlé				veľmi dobré		
		1	2	3	4	5		
Príprava v oblasti legislatívy v rámci odboru	%	22,4	25,7	27,8	16,2	7,8	100,0	2,6
Príprava v oblasti prezentačných a komunikačných zručností	%	11,1	19,7	31,5	24,6	13,0	100,0	3,1
Príprava pre riadiacu prácu	%	28,4	25,0	25,5	14,6	6,4	100,0	2,5
Príprava pre podnikani	%	43,1	25,0	20,2	8,3	3,3	100,0	2,0

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – absolventský prieskum. CVTI SR

Prípravu v oblasti prierezových kompetencií hodnotili podstatne priaznivejšie absolventi externej formy štúdia ako denní absolventi, čo môže byť podmienené ich bohatšími skúsenosťami z praxe. Denní absolventi vstupujú po ukončení štúdia na trh práce s menšou výbavou praktických skúseností z pracovných aktivít, vrátane nedostatočne osvojených a a v praxi preverených prierezových kompetencií, sú teda po vstupe na trh práce k vnímaniu nedostatkov v príprave v tejto oblasti zrejme vnímavejší.

Percento pozitívnych hodnotení z celkového počtu hodnotení bolo u externých absolventov o 10 bodov vyššie ako u absolventov dennej formy (31,2 %, u denných absolventov 21,2 %). Na druhej strane percento negatívnych hodnotení dosiahlo u externých absolventov 37,2 %, avšak u denných absolventov až 54,4 %, čo je o približne 17 percentuálnych bodov viac.

Absolventi oboch skupín hodnotili takmer rovnako prípravu pri rozvíjaní **komunikačných a prezentačných schopností**. U prípravy v oblasti **legislatívy týkajúcej sa odboru, v ktorom absolventi vyštudovali**, dosiahol aritmetický priemer u denných absolventov hodnotu len 2,5 u externých absolventov to bolo 3,0 (teda o 0,5 bodu viac). Z denných absolventov hodnotilo túto položku negatívne až 53,9 % respondentov, z externých to bolo 31,8 %, teda až o 22 percentuálnych bodov menej.

Rozdiely sa prehĺbili najmä u posledných dvoch položiek.

Pri príprave pre riadiacu prácu dosiahol u denných absolventov aritmetický priemer hodnotu 2,3, u externých absolventov 2,9, rozdiel je teda 0,6 bodu. Negatívne hodnoty použilo u tejto položky až 58,9% denných absolventov, z externých 38 %, teda približne o 21 percentuálnych bodov menej. Na druhej strane, približne tretina z externých absolventov hodnotila túto položku pozitívne (32,4 %), z denných absolventov to bolo len 17,1 %.

V oboch skupinách absolventov bola najhoršie hodnotená **príprava pre podnikanie**, ale zatiaľ čo u externých absolventov dosiahol aritmetický priemer hodnotu 2,4, u denných absolventov to bolo len 1,9. Z denných absolventov hodnotili túto položku negatívne takmer tri štvrtiny respondentov (72,7 %), z externých to bolo 54,9 %, čo je o približne 18 percentuálnych bodov menej.

Prípravu v oblasti všeobecných vedomostí, schopností a zručností ako celku hodnotili respondenti nepriaznivo vo všetkých analyzovaných odborových skupinách. Najviac kritickí boli absolventi prírodných vied. Podiel negatívnych hodnotení sa u nich pohyboval na úrovni takmer dvoch tretín (61,8 %), v ostatných skupinách odborov od 44 do 52 %. Pozitívne

hodnotenia sa vo všetkých sledovaných skupinách odborov vyskytovali na úrovni 15 až 30 %, najviac pozitívnych bodov prideliť príprave v oblasti prierezových kompetencií absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov (30,5 %).

Prípravu v oblasti práva a legislatívy týkajúcej sa odboru v ktorom vyštudovali, hodnotili najhoršie absolventi prírodných vied. Negatívne hodnotili z nich túto položku takmer dve tretiny (63,4 %). Druhou pomerne kritickou skupinou boli absolventi technických odborov, z ktorých viac ako polovica uviedla pri tejto položke negatívne hodnotenie (54,3 %). Z absolventov spoločenskovedných odborov hodnotilo prínos vysokej školy k ich príprave v tejto oblasti 45,8 %, z absolventov zdravotníckych odborov 42,2 %. Najnižší podiel negatívnych hodnotení u tejto položky sa zaznamenalo u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov (37,1 %).

Príprave v oblasti komunikačných a prezentačných schopností prideliť najviac pozitívnych bodov absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov (46,5 %). Najkritickejšími boli absolventi prírodných vied, z ktorých 37,9 % hodnotilo prípravu v tejto oblasti na vysokej škole negatívne. Aj v ostatných skupinách odborov sa takto vyjadřila zhruba tretina respondentov, s výnimkou absolventov spoločenskovedných odborov, u ktorých bol podiel negatívne hodnotiacich respondentov najnižší (29,1 %).

Prípravu pre riadiacu prácu hodnotili najhoršie opäť absolventi prírodných vied (64,6 %). Viac ako polovica negatívne hodnotiacich respondentov bola medzi absolventmi technických (53,5%) a spoločenskovedných odborov (52,9 %), u absolventov zdravotníckych a poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov to bola necelá polovica (47,1 % a 46,6%).

Najhoršie bola vo všetkých analyzovaných skupinách hodnotená **príprava absolventov pre podnikanie**. Najviac negatívnych hodnotení, až 82,9 %, bolo u tejto položky v skupine absolventov prírodných vied. U zdravotníckych odborov to bolo 75,5 %, u absolventov technických odborov 69,7 %, u spoločenskovedných odborov 65,6% a u absolventov poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov 60,0 %.

Nedostatky v príprave v oblasti riadiacich kompetencií a schopností a zručností potrebných pre podnikateľské aktivity sa zrejme odrážajú aj v pomerne nízkom počte absolventov vysokých škôl, ktorí ani po 2 až 3 rokoch praxe nezastávajú riadiacu pozíciu.

Riadiacu pozíciu mala z respondentov pracujúcich na Slovensku len približne pätina (19,8 %), zatiaľ čo približne tri štvrtiny uviedli, že takúto pozíciu v práci nemajú (74,6 %).

Najčastejšie uvádzali riadiacu pozíciu absolventi poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov (31,3 %) a absolventi technických odborov (25,2 %). Najviac respondentov bez riadiacej pozície bolo medzi absolventmi zdravotníckych odborov (82,4 %), ale takmer 80 % ich bolo aj medzi absolventmi spoločenskovedných odborov (77,9 %).

Vo vzťahu k forme štúdia sa ukazuje, že **rýchlejší postup smerom k riadiacim pozíciám po absolvovaní vysokej školy majú absolventi externej formy**. Viac ako štvrtina z nich zastávala riadiacu pozíciu (28,5 %), z denných absolventov len 16,1 %. Vyplýva to zrejme z dlhšieho pôsobenia väčšiny z nich v pracovnom procese a z bohatších pracovných skúseností v porovnaní s absolventmi dennej formy štúdia.

Súkromne podnikajúcich bolo medzi respondentmi 10,2%. Relatívne najviac, cez 10% podnikateľov bolo medzi absolventmi technických a poľnohospodársko-lesníckych a veterinárnych odborov (11,9 % a 11,7 %). U absolventov spoločenskovedných odborov ich bolo 7,5 %, medzi absolventmi prírodných vied 5,4 % a medzi absolventmi zdravotníckych odborov len 4,5 %.

Príprava v oblasti prierezových kompetencií na vysokých školách z pohľadu zamestnávateľov – výsledky zamestnávateľského prieskumu

V rámci zamestnávateľského prieskumu hodnotili zamestnávatelia vybrané základné atribúty pripravenosti absolventov vysokých škôl (kompetencií) na vykonávanie práce, pre ktorú ich firma alebo organizácia zamestnala.

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že zamestnávatelia okrem odbornej a praktickej prípravy, považujú za veľmi dôležité aj pripravenosť absolventov v oblasti všeobecných kompetencií (tabuľka).

Miera pripravenosti absolventov vysokých škôl pre prax v jednotlivých kompetenciách

	Priemer
Odborná kompetencia	3,99
Realizačná kompetencia	3,44
Komunikatívna kompetencia	3,59
Riadiaca / manažérska kompetencia	2,72

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

Na základe zistení možno konštatovať, že zamestnávateľské organizácie zhodnotili najpriaznivejšie pripravenosť absolventov vysokých škôl v oblasti odbornej kompetencie, za ňou v poradí nasleduje komunikatívna kompetencia absolventov predstavovaná schopnosťou komunikovať so spolupracovníkmi, viesť rokovania, vyjednávať s klientmi a obchodnými partnermi, apod. **Horšia situácia je vo vnímaní realizačnej kompetencie absolventov**, t.j. v aplikácii teoretických poznatkov do praxe, schopnosti samostatne pracovať, orientovať sa a diskutovať. Zistené priemerné skóre (3,44) naznačuje skôr slabú pripravenosť v tejto oblasti. **Najhoršiu pripravenosť uvádzajú zamestnávatelia v oblasti riadiacej schopnosti absolventov vysokých škôl**, t.j. pri hodnotení ich rozhodovania, prijímania zodpovednosti a strategického myslenia (priemer: 2,72).

Realizačné kompetencie absolventov vnímala takmer polovica zamestnávateľských organizácií ako slabé (41,7 %), pričom 21,6 % ich hodnotila ako priemerné a 20,6% ako dobré. Približne každý desiaty (9,6 %) poukázal na minimálne schopnosti absolventov v danej oblasti a iba 2,3 % ich považuje za veľmi dobré.

Miera pripravenosti absolventov vysokých škôl pre prax z hľadiska kľúčových kompetencií v hodnoteniach zamestnávateľských subjektov

Miera pripravenosti	V realizačnej kompetencii	V komunikatívnej kompetencii	V riadiacej/manažerskej kompetencii
	(%)	(%)	(%)
Výborne pripravení	2,3	2,1	1,0
Dobre pripravení	20,6	27,3	9,4
Priemerne pripravení	21,6	19,8	15,1
Slabo pripravení	41,7	37,5	46,9
Minimálne pripravení	9,6	8,6	21,2
Neviem	4,1	4,7	6,5

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

Aj v hodnotení **komunikačných schopností absolventov** prevažuje skôr nespokojnosť. Až 37,5 % zamestnávateľov uviedlo, že komunikačné kompetencie absolventov vysokých škôl sú slabé, približne každý piaty (19,8 %) ich považuje za priemerné a 27,3 % za dobré.

Najhoršie výsledky sa potvrdili v riadiacej a manažerskej kompetentnosti absolventov VŠ. Takmer polovica zamestnávateľov (46,9 %) s prijatým absolventom vysokej školy za roky 2011-2013 poukázala na slabú pripravenosť absolventov v tejto oblasti a len každý desiaty zamestnávateľ (9,4 %) vníma ich riadiace a manažerske schopnosti ako dobré.

Vysoké zastúpenie v súbore vykazuje aj názor, že absolventi vysokých škôl majú len minimálnu prípravu pre riadiacu a manažérsku činnosť v praxi (21,2 %), čo korešponduje aj s hodnotením absolventov v absolventskom prieskume.

V zamestnávateľskom prieskume z roku 2013 boli získané údaje porovnané s výsledkami prieskumu z roku 2008. Z porovnania vyplýva, že v roku 2013 hodnotili zamestnávatelia u absolventov **realizačnú kompetenciu** výrazne horšie ako v roku 2008, pričom rozdiel v hodnotení je vyšší ako pri odbornej kompetencii. Ako slabo a minimálne pripravených vnímala absolventov vysokých škôl viac ako polovica zamestnávateľov, ktorí za posledné dva roky prijali aspoň jedného absolventa (53,5 %). Oproti roku 2008 je to až o 41,8 p. b. viac. Zároveň poklesol podiel tých zamestnávateľských subjektov, ktorí potvrdili dobrú a výbornú pripravenosť v tejto oblasti (pokles o 23,7 p. b.), bližšie tabuľka nižšie.

Porovnanie miery pripravenosti absolventov pre prax v realizačnej kompetencii v roku 2008 a 2013 (%)

Miera pripravenosti	2008	2013	Rozdiel (v p. b.)
Výborne pripravení	10,2	2,4	-7,8
Dobre pripravení	37,4	21,5	-15,9
Priemerne pripravení	40,8	22,6	-18,2
Slabo pripravení	11,6	43,5	+31,9
Minimálne pripravení	0,1	10,0	+9,9

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

Aj v hodnotení **komunikačných schopností absolventov** došlo oproti roku 2008 k výraznému zhoršeniu

Ako slabo a minimálne pripravených vnímalo absolventov až o 38,5 percentuálnych bodov zamestnávateľských subjektov viac ako to bolo v roku 2008. Zároveň poklesol podiel tých, ktorí potvrdili dobrú a výbornú pripravenosť v tejto oblasti (pokles o 22,9 p. b.)

Porovnanie miery pripravenosti absolventov pre prax v komunikačnej kompetencii v roku 2008 a 2013 (%)

Miera pripravenosti	2008	2013	Rozdiel (v p. b.)
Výborne pripravení	13,2	2,2	-11
Dobre pripravení	40,6	28,7	-11,9
Priemerne pripravení	36,3	20,8	-15,5
Slabo pripravení	9,6	39,3	+29,7
Minimálne pripravení	0,3	9,1	+8,8

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

K najvýraznejšiemu zhoršeniu v porovnaní s rokom 2008 došlo pri hodnotení **riadiacej/manažérskej kompetencie absolventov vysokých škôl** Ako slabo

a minimálne pripravených v tejto oblasti ich vnímala väčšina zamestnávateľov (68,1 %), nárast nepriaznivého hodnotenia oproti roku 2008 predstavuje až 56,6 percentuálnych bodov. Naopak výrazne poklesol podiel tých, ktorí potvrdili dobrú a výbornú pripravenosť v tejto oblasti (pokles o 37,4 p. b.).

Porovnanie miery pripravenosti absolventov pre prax v riadiacej kompetencii v roku 2008 a 2013 (%)

Miera pripravenosti	2008	2013	Rozdiel (v p. b.)
Výborne pripravení	10,3	1,0	-9,3
Dobre pripravení	37,5	9,4	-28,1
Priemerne pripravení	40,3	15,1	-25,2
Slabo pripravení	11,2	46,9	+35,7
Minimálne pripravení	0,3	21,2	+20,9
Neviem posúdiť	0,5	6,5	+6

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

Popri hodnotení spomenutých kompetencií sa zamestnávateľský prieskum zamerl aj na **faktory, ktoré sú z hľadiska zamestnávateľov dôležité pri rozhodovaní o prijatí alebo neprijatí absolventa do pracovného pomeru**. Okrem študijného odboru, stupňa dosiahnutého vzdelania, praxe v zahraničí a iných faktoroch, sledoval prieskum aj to, akú dôležitosť pripisujú zamestnávatelia **zručnostiam absolventov v oblasti informačných technológií a ovládnutiu cudzích jazykov**. Aj v tomto prípade používali respondenti škálu od 1 do 7 (1 = vôbec nie dôležité a 7 = veľmi dôležité).

Prieskum ukázal, že zručnosti **v oblasti informačných technológií** sú pre firmy a inštitúcie jedným z najdôležitejších faktorov pre prijatie absolventa VŠ (priemer: 5,22). Dôležitým faktorom je aj **ovládanie cudzích jazykov** (priemer: 4,96). Menej dôležitý význam pripisovali zamestnávatelia študijným výsledkom

Miera dôležitosti jednotlivých charakteristík absolventa pri prijímaní do zamestnania - poradie

	Priemer
Študijný odbor	5,60
Stupeň vzdelania	5,25
Zručnosti v oblasti IT	5,22
Prax v odbore nadobudnutá počas štúdia	4,49
Ovládanie cudzích jazykov	4,96
Študijné výsledky	3,33
Prax získaná zahraničí	3,09
Štúdium v zahraničí	2,75

Zdroj: Uplatnenie absolventov vysokých škôl na trhu práce – zamestnávateľský prieskum. CVTI SR

Dôležitosť významu zručností v oblasti informačných technológií potvrdila väčšina zamestnávateľov (70,4%).

Ovládanie cudzích jazykov vnímalo ako dôležité kritérium pre prijatie absolventa vysokej školy do zamestnania približne 60% zamestnávateľských subjektov. Necelá pätina nepripisovala ovládaniu cudzích jazykov význam (18,9 %), prípadne zvolili možnosť aj dôležité aj nedôležité.

Väčší význam zručnostiam v informačných technológiách a ovládaniu cudzích jazykov prikladali pri rozhodovaní o prijatí do zamestnania súkromné firmy ako inštitúcie pôsobiace vo verejnom sektore. Pri zručnostiach v informačných technológiách dosiahol u súkromných firiem priemer z hodnotení 5,26, v prípade inštitúcií verejného sektora to bolo 5,09. U cudzích jazykov dosiahol priemer v súkromnom sektore 5,17, vo verejnom sektore 4,40.

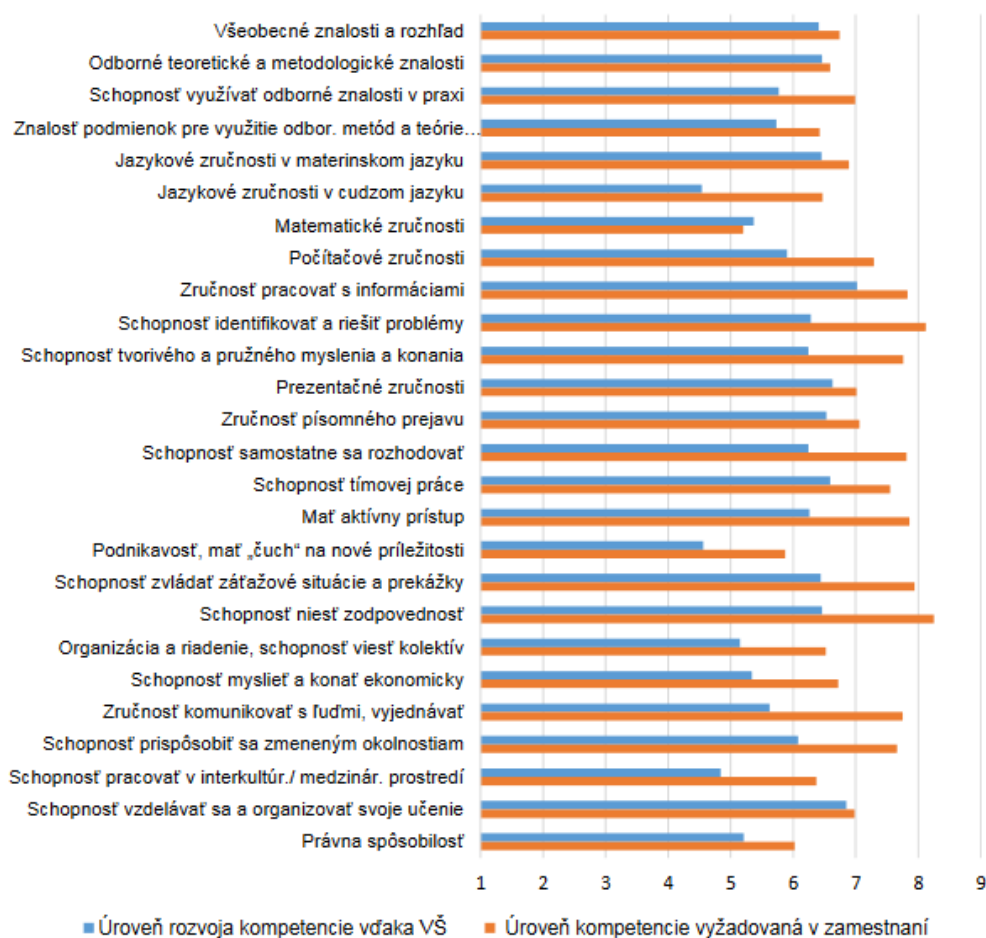
Prieskum Absolvent 2014 v rámci NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

Aj v rámci národného projektu Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, ktorého realizátorom bolo Centrum vedecko-technických informácií, bol vykonaný prieskum medzi absolventmi vysokých škôl a zamestnávateľmi, ktorého cieľom bolo zmonitorovať uplatnenie absolventov a okrem iného zistiť aj úroveň prenositeľných kompetencií³ získaných na vysokej škole a požadovaných prenositeľných kompetencií v rámci pracovného miesta. Prieskum bol vykonaný na dostatočne veľkej vzorke respondentov (11 244 odpovedí na získané kompetencie a 8 497 na požadované). Na účely tohto prieskumu bol navrhnutý kompetenčný model, prebratý z obdobného českého projektu Reflex 2013. Obsahuje spolu 26 kompetencií, z toho 25 prenositeľných a jednu súhrnnú kategóriu pre neprenositeľné - Odborné teoretické a metodologické znalosti. Vyšší počet kompetencií bol odôvodnený ich ľahšou merateľnosťou a väčším priblížením sa k realite (Horný a Ďurina 2015). V skutočnosti existujú modely z podstatne vyšším počtom kompetencií a tento počet bol kompromisom medzi komplexnosťou a neodradením potenciálnych respondentov. Vzhľadom na vzorku respondentov a rozsah kompetencií, ide o najväčší prieskum zameraný na prenositeľné

---

³ V rámci NP sa používalo takmer výhradne pojem prenositeľné kompetencie, tak to dodržíme aj v tejto kapitole.

kompetencie a zrealizovaný v slovenskom prostredí. Na nasledujúcich riadkoch preto predstavíme niektoré najdôležitejšie výstupy.

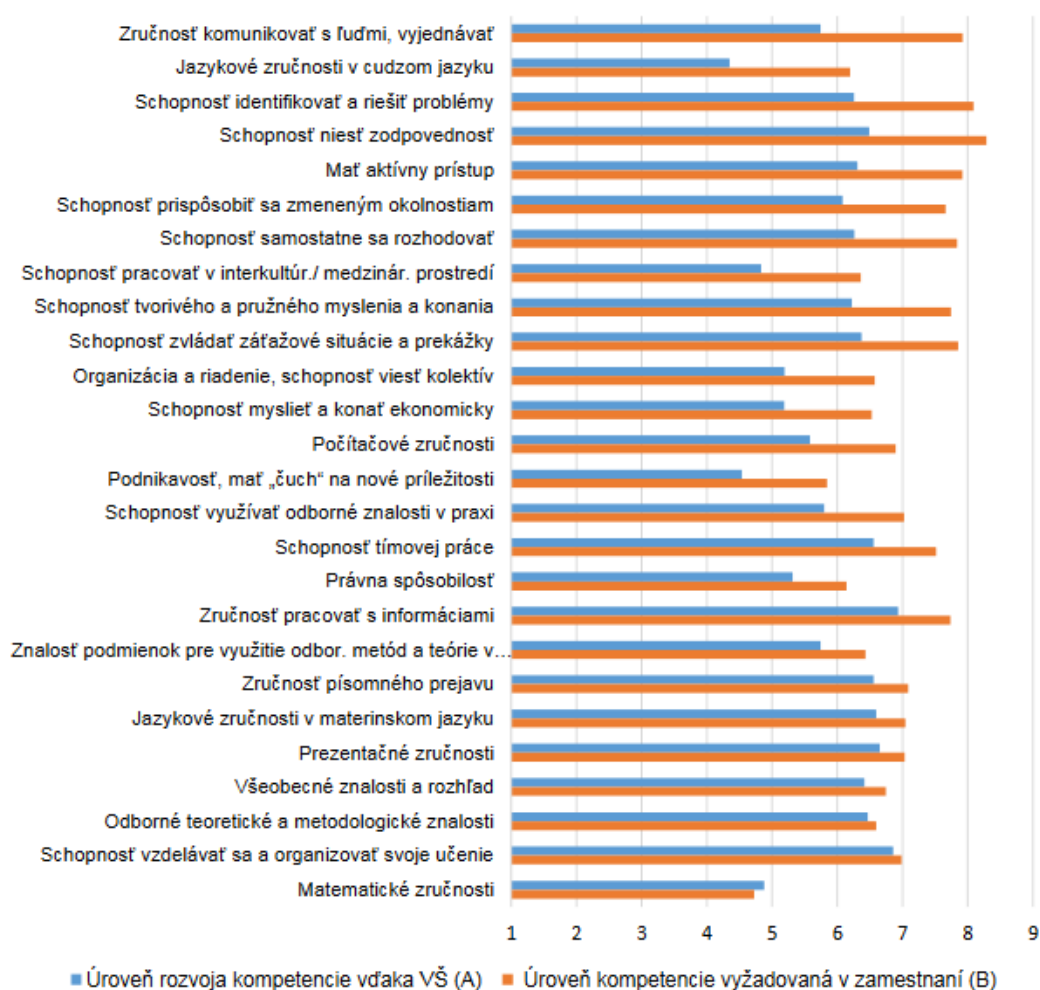
1 označuje veľmi nízku úroveň a 10 veľmi vysokú úroveň, Zdroj: NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti.

Tento graf uvádza, ako vnímali svoje kompetencie absolventi vysokých škôl v porovnaní s požadovanou úrovňou v práci. Podľa grafu je najväčší rozdiel medzi skutočnými a očakávanými kompetenciami v schopnosti komunikovať v cudzom jazyku, v komunikačných a vyjednávacích zručnostiach, v identifikácii a riešení problémov a v schopnosti niesť zodpovednosť. Naopak najmenšie rozdiely, pokiaľ ide o prenositeľné kompetencie, nachádzame vo všeobecnom prehľade, v matematických zručnostiach, v schopnosti ďalej sa vzdelávať či v prezentačných zručnostiach.

Absolventi sa sami najhoršie hodnotia v cudzích jazykoch, ale aj v podnikavosti alebo schopnosti pracovať v interkultúrnom prostredí, najlepšie v schopnosti pracovať

s informáciami, učiť sa novým veciam, v prezentácii a tímovej práci. Najžiadanejšími kompetenciami na pracovnom trhu sú podľa nich schopnosť niesť zodpovednosť a identifikovať a riešiť problémy.

Aby výsledky prieskumu odrážali reálnejší obraz, boli korigované podľa skutočného odborového podielu čerstvých absolventov v ekonomike. Nový kompetenčný profil vznikol ako skalárny súčin váhy daného odboru ISCED (podľa VZPS) s priemernou úrovňou kompetencií v danom odbore štúdia ISCED podľa prieskumu (Horný a Ďurina 2015).

Zdroj: NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

Výsledky sú napokon takmer rovnaké. Mierne nadhodnotené boli v prvom grafe matematické či počítačové zručnosti.

Značné rozdiely sú samozrejme aj medzi jednotlivými odbormi, ako je vidieť z grafu, ktorý poukazuje na rozdiely vyjadrené v numerických hodnotách medzi kompetenciami získanými na škole a požadovanými v práci.

	Učiteľstvo	Humanitné vedy a umenie	Sociálne vedy, obchod a právo	Prírodné vedy, matematika a programovanie	Inžinierstvo, manufaktúra a stavitelstvo	Polnohospodárstvo a veterinárstvo	Zdravotníctvo a sociálne zabezpečenie	Služby
Všeobecné znalosti a rozhľad	-0,05	0,06	-0,31	-0,46	-0,63	-0,49	-0,25	-0,43
Odborné teoretické a metodologické znalosti	0,25	0,21	-0,11	-0,15	-0,45	-0,06	-0,07	-0,30
Schopnosť využívať odborné znalosti v praxi	-0,68	-0,78	-1,52	-1,24	-1,38	-1,23	-0,86	-1,24
Znalosť podmienok pre využitie odbor. metód a teórie v praxi	-0,36	-0,53	-0,83	-0,65	-0,92	-0,63	-0,52	-0,53
Jazykové zručnosti v materinskom jazyku	-0,35	0,07	-0,54	-0,38	-0,37	-0,04	-0,64	-0,72
Jazykové zručnosti v cudzom jazyku	-1,51	-0,89	-1,69	-2,40	-2,71	-1,55	-1,19	-2,43
Matematické zručnosti	-0,67	-1,72	-0,39	1,11	1,27	-0,69	-0,98	0,95
Počítačové zručnosti	-1,30	-2,50	-1,89	-1,02	-0,76	-0,72	-2,06	-1,11
Zručnosť pracovať s informáciami	-0,53	-0,58	-1,11	-0,68	-0,74	-0,66	-1,01	-0,76
Schopnosť identifikovať a riešiť problémy	-1,57	-1,62	-2,23	-1,68	-1,88	-1,61	-1,44	-1,81
Schopnosť tvorivého a pružného myslenia a konania	-1,24	-0,89	-1,91	-1,46	-1,48	-1,51	-1,30	-1,53
Prezentačné zručnosti	-0,44	-0,25	-0,54	-0,30	-0,39	-0,58	-0,46	0,06
Zručnosť písomného prejavu	-0,12	0,31	-0,88	-0,48	-0,54	-0,17	-0,52	-0,54
Schopnosť samostatne sa rozhodovať	-1,22	-1,08	-1,89	-1,51	-1,67	-1,29	-1,39	-1,56
Schopnosť tímovej práce	-0,67	-1,30	-1,02	-1,29	-0,91	-0,48	-1,00	-0,74
Mať aktívny prístup	-1,28	-1,38	-1,97	-1,70	-1,48	-1,40	-1,17	-1,56
Podnikavosť, mať „čuch“ na nové príležitosti	-1,40	-1,62	-1,50	-1,15	-1,27	-1,29	-1,03	-1,26
Schopnosť zvládať záťažové situácie a prekážky	-1,75	-1,70	-1,83	-1,14	-1,23	-1,34	-1,56	-1,67
Schopnosť niesť zodpovednosť	-1,73	-1,75	-2,06	-1,56	-1,82	-1,74	-1,56	-1,81
Organizácia a riadenie, schopnosť viesť kolektív	-1,55	-1,64	-1,44	-1,24	-1,49	-1,21	-1,08	-1,28
Schopnosť myslieť a konať ekonomicky	-1,87	-2,21	-1,26	-1,04	-1,61	-1,53	-1,75	-0,98
Zručnosť komunikovať s ľuďmi, vyjednávať	-1,94	-2,24	-2,27	-2,12	-2,24	-2,11	-1,79	-2,27
Schopnosť prispôbiť sa zmeneným okolnostiam	-1,64	-1,62	-1,86	-1,48	-1,43	-1,25	-1,44	-1,56
Schopnosť pracovať v interkultúr./ medzinár. prostredí	-1,24	-0,78	-1,40	-2,05	-2,20	-0,87	-0,56	-1,84
Schopnosť vzdelávať sa a organizovať svoje učenie	-0,13	0,10	-0,27	-0,12	-0,11	-0,35	0,05	-0,28
Právna spôsobilosť	-1,33	-1,25	-0,61	-0,91	-1,03	-0,93	-0,60	-0,52

Zdroj: NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

Najväčšie rozdiely vidíme v prípade cudzích jazykov, počítačových zručností, v práci v interkultúrnom prostredí alebo v schopnosti myslieť a konať ekonomicky. Rozdiely v cudzích jazykoch sú najmenšie v humanitných vedách a umení, najväčšie v skupine odborov inžinierstvo, manufaktúra a stavitelstvo. S tým pravdepodobne súvisí aj najhoršia pripravenosť na prácu v interkultúrnom prostredí absolventov týchto odborov. Najlepšie sú na

interkultúrne pracovné prostredie pripravení absolventi odborov zdravotníctva a sociálneho zabezpečenia.

Naopak humanitné vedy a umenie dosahujú najhorší nesúlad spomedzi odborov, pokiaľ ide o počítačové zručnosti alebo schopnosť myslieť a konať ekonomicky. Najlepšie sú na tom v počítačových zručnostiach odbory z poľnohospodárstva a veterinárstva a v ekonomických zručnostiach odbory zo skupiny služby.

Zamestnávateľské prieskumy

V prieskume medzi zamestnávateľmi mali manažéri a špecialisti na ľudské zdroje vybrať typicky najmenej rozvinuté kompetencie u čerstvých absolventov. Z odpovedí (289 respondentov) vznikol nasledovný rebríček:

Kompetencia	Počet výberov
Schopnosť využívať odborné znalosti v praxi	133
Schopnosť identifikovať a riešiť problémy	112
Jazykové zručnosti v cudzom jazyku	109
Schopnosť samostatne sa rozhodovať	71
Mať aktívny prístup	71
Znalosť podmienok, kedy je možné využiť odborné metódy a teórie v praxi	71
Všeobecné znalosti a rozhľad	66
Prezentačné zručnosti	63
Schopnosť tvorivého a pružného myslenia a konania	61
Schopnosť niesť zodpovednosť	59
Zručnosť komunikovať s ľuďmi, vyjednávať	54
Schopnosť zvládať záťažové situácie a prekážky	52
Odborné teoretické a metodologické znalosti	45
Schopnosť myslieť a konať ekonomicky / ekonomické spôsobilosti	43
Zručnosť pracovať s informáciami	43
Právna spôsobilosť	38
Počítačové zručnosti	37

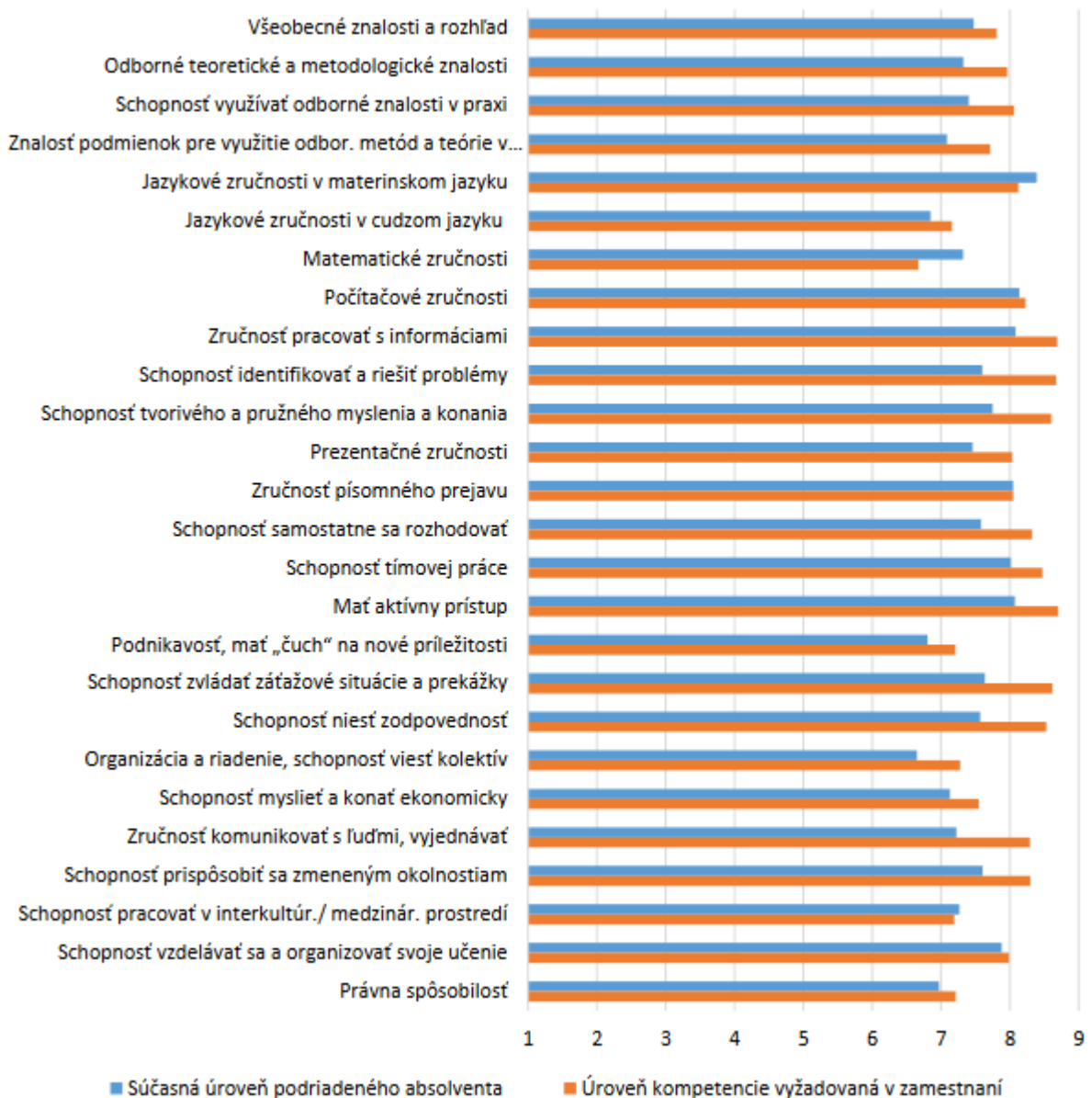
Organizácia a riadenie, schopnosť viesť kolektív	36
Schopnosť tímovej práce	35
Podnikavosť, mať „čuch“ na nové príležitosti	28
Schopnosť prispôbiť sa zmeneným okolnostiam	28
Matematické zručnosti	25
Jazykové zručnosti v materinskom jazyku	22
Zručnosť písomného prejavu	19
Schopnosť vzdelávať sa a organizovať svoje učenie	17
Schopnosť pracovať v interkultúrnom / medzinárodnom prostredí	12

Zdroj: NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

Medzi najčastejšími odpoveďami nájdeme využívanie odborných vedomostí v praxi, schopnosť identifikovať a riešiť problémy a komunikáciu v cudzom jazyku. Zaujímavé je, že posledné dve kompetencie boli aj medzi kompetenciami, v ktorých pociťovali absolventi najväčší nesúlad medzi získanými a požadovanými kompetenciami.

V rámci národného projektu sa zrealizoval aj tretí prieskum medzi priamo nadriadenými absolventov z prvého prieskumu, ktorý bol však poznačený nižšou účasťou (162 respondentov), čo treba mať na pamäti pri interpretácii výsledkov.

Zdroj: NP Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

S opatrnosťou teda môžeme povedať, že podľa nadriadených je najväčší nesúlad v kompetencii identifikovať a riešiť problémy, v komunikácii a vyjednávaní, v schopnosti zvládať záťažové situácie a prekážky a v schopnosti niesť zodpovednosť. Pri troch zo štyroch týchto kompetencií to takto pociťujú aj samotní absolventi najväčší nesúlad. Pozitívom týchto prieskumov je teda aj do veľkej miery zhoda medzi absolventmi a zamestnávateľmi v tom, ktoré kompetencie sú najmenej rozvinuté.

Metodika analýzy prierezových kompetencií

Analýza prierezových kompetencií je spracovaná na základe podkladov od vysokých škôl. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR požiadalo vysoké školy, aby dodalo podklady k analýze prierezových kompetencií zamerané na tri typy prierezových kompetencií:

1. Digitálne
2. Sociálne a občianske
3. Zmysel pre iniciatívu a podnikanie

Podklady odovzdalo do požadovaného termínu 18 vysokých škôl (3 súkromné a 15 verejných) v rozdielnej kvalite. Do analýzy sú teda zahrnuté dve tretiny verejných vysokých škôl, v rámci ktorých sa nachádzajú aj najväčšie vysoké školy na Slovensku, a teda aj väčšina študentov a študijných programov. Niektoré vysoké školy dodali podklady, ktoré zovšeobecňovali stav na celej vysokej škole, iné zaslali podklady za jednotlivé fakulty, či dokonca pracoviská fakúlt a študijné programy. Tomu je prispôsobený aj analytický rámec.

Z hore uvedeného vyplýva, že neuviedenie konkrétnej informácie o realizácii rozvoja prierezových kompetencií nemusí nevyhnutne znamenať ich nerealizovanie, nakoľko školy poňali poskytnutie požadovaných informácií v rôznom rozsahu a podobe.

Všetky vysoké školy, ktoré poskytli podklady, deklarovali rozvíjanie digitálnych kompetencií v rámci viacerých predmetov v miere závislej od konkrétneho študovaného odboru. V prípade sociálnych a občianskych kompetencií bol ich rozvoj vyslovne deklarovaný v 16 prípadoch, rovnako ako u rozvoja zmyslu pre iniciatívu a podnikanie.

Výskumnú a publikačnú činnosť za oblasť prvej kompetencie deklarovalo 14 vysokých škôl, pričom v prípade ostatných dvoch kompetencií boli výskumné a publikačné aktivity deklarované iba v 11 prípadoch a jedna VŠ v oboch prípadoch uviedla, že žiaden výskum ani publikačnú činnosť za oblasť prierezových aktivít nerealizuje.

Realizáciu vedeckých a odborných konferencií za oblasť digitálnych kompetencií deklarovalo 13 vysokých škôl, v prípade sociálnych a občianskych kompetencií to bolo 11 VŠ a realizáciu konferencií zameraných na zmysel pre iniciatívu a podnikanie uviedlo 12 vysokých škôl.

Overovanie miery nadobudnutých kompetencií realizovali vysoké školy v prevažnej miere v rámci projektovo orientovaných prác, priebežného hodnotenia počas semestra a formou skúšky.

Aj keď nájdeme rozdiely na jednotlivých fakultách, nie sú tak markantné ako medzi vysokými školami. Metodika tejto analýzy je postavená na indukcii, teda sa snaží na základe dodaných podkladov tvoriť všeobecné závery. Celkovo poskytujú dodané podklady dobrú predstavu o tom, ako vysoké školy chápu prierezové kompetencie a rozvíjajú ich.

Analýza má dve časti. V prvej boli podklady zovšeobecnené podľa štyroch kritérií:

1. Cielový rozvoj:

Je rozvoj prierezových kompetencií cieľový a systematický, je len vedľajším produktom vzdelávania alebo je úplne zanedbávaný?

2. Pokrytie v študijných programoch

Je zrejmé, že niektoré študijné programy rozvíjajú určité prierezové kompetencie celkom prirodzene - napríklad študijný program Informatika takto rozvíja digitálne zručnosti a študijný program Manažment zase podnikateľské zručnosti. Kritérium teda skúma, či sa rozvoj prierezových kompetencií týka len relevantných programov alebo aj ďalších a akého pomeru zo všetkých študijných programov.

3. Pokrytie v predmetoch

Je rozvoj prierezových kompetencií hlavným obsahom samostatných predmetov alebo sú integrálnou súčasťou predmetov, ktoré obsahovo nesúvisia s danými kompetenciami?

4. Hodnotenie prierezových kompetencií

Sú prierezové kompetencie testované a hodnotené samostatne a explicitne alebo sa aspoň implicitne prihliada na ne pri hodnotení predmetov?

Druhá časť analýzy sa zamerala na formy, resp. metódy rozvoja kľúčových kompetencií. Napríklad prednáška pravdepodobne nie je najvhodnejšia forma na rozvoj sociálnych kompetencií alebo zmyslu pre iniciatívnosť. Metódou analýzy je frekvencia kľúčových slov v dodaných podkladoch. Do úvahy sme zobrali len tie časti podkladov, v ktorých vysoké

školy hodnotia formy rozvoja prierezových kompetencií. Vzhľadom na odlišnosti v rozsahu, hĺbke a spôsobe spracovania podkladov, sme jedno kľúčové slovo započítali za jednu fakultu najviac jedenkrát (Ak podklady boli za celú vysokú školu, tak za celú vysokú školu). Výsledky sú agregované za všetky vysoké školy.

Zistenia analýzy

Medzi vysokými školami pravdepodobne neexistuje zhoda v definícií a chápaní jednotlivých kompetencií. Toto však mohlo byť spôsobené aj tým, že si niektoré školy pri zjavne nedostatočnom rozvoji týchto kompetencií pomáhali uvádzaním nerelevantných príkladov. Niektoré školy (aj keď ich je veľmi málo) priamo priznali, že niektorú kompetenciu nerozvíjajú.

Mnohokrát boli ako príklad rozvoja kompetencie uvedené predmety, ktoré na prvý pohľad s danou kompetenciou nesúvisia a ani nebola bližšie vysvetlená ich súvislosť. Podľa autorov analýzy ide vo väčšine prípadov o deklaratívny rozvoj kompetencie, ale skutočný rozvoj kompetencie je otázný.

Spomedzi troch skupín dopytovaných kompetencií sú jednoznačne najlepšie rozvíjané digitálne kompetencie, za nimi nasleduje zmysel pre iniciatívu a podnikanie a napokon sociálne a občianske kompetencie. Digitálne kompetencie sú rozvíjané v nejakej forme prakticky na každej vysokej škole (nie však v rámci každého študijného programu). Zmysel pre iniciatívu a podnikanie je rozvíjaný na niektorých vysokých školách a sociálne a občianske kompetencie sú cielene rozvíjané skôr výnimočne.

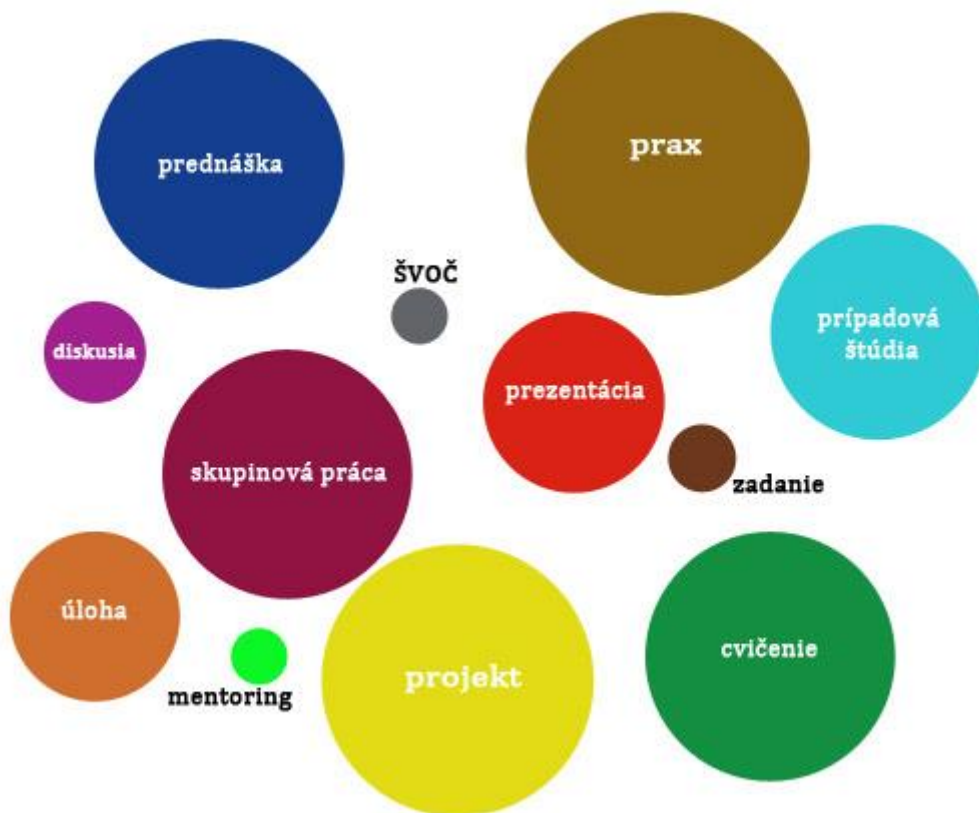
Najčastejšia uvádzaná forma rozvoja prierezových kompetencií je v samostatných predmetov, pričom podklady obsahovali aj konkrétne príklady takýchto predmetov a študijných programov. Často však ide o predmety, ktoré sú súčasťou takých študijných programov, u ktorých je takýto predmet prirodzený.

Za najideálnejšiu formu preto považujeme skôr situáciu, keď je takýto predmet súčasťou ponuky celoškolských predmetov. Toto je naozaj prax niektorých vysokých škôl (viac v ďalšej kapitole Príklady dobrej praxe). Ďalšou formou je vzdelávanie, ktoré síce oficiálne ponúka a zastrešuje vysoká škola, ale deje sa mimo študijného plánu. Môže ísť o rôzne

akadémie, účasť a aktivity v záujmových organizáciách, projekty, podpora startupov, a pod. Vysoké školy tieto druhy aktivít uvádzajú pomerne zriedkavo.

Z analýzy vyplýva, že rozvoj prierezových kompetencií sa na väčšine vysokých škôl deje len v relevantných študijných programoch a v samostatných predmetoch. Iný prístup k rozvoju týchto kompetencií je podporovať ich integrovane v rámci výučby s využitím rôznych inovatívnejších foriem vyučovania. Napríklad práca na vlastných projektoch môže u študentoch prírodných vied viesť k vyššiemu zmyslu pre iniciatívu a práca v skupinách zase k rozvoju sociálnych kompetencií. Vysoké školy skutočne takéto formy vyučovania uvádzajú, ale pre lepšie uchopenie tohto pohľadu sme využili metódu analýzy frekvencie kľúčových slov.

Pre úplnosť ešte dodajme, že posledné hodnotené kritérium ukázalo, že prierezové kompetencie sa prakticky vôbec nehodnotia samostatne, pokiaľ nejde o predmet, ktorého obsah explicitne súvisí s danou kompetenciou (napríklad predmet Informatika).

Pozn.: veľkosť kruhu znázorňuje frekvenciu kľúčového slova

Vysoké školy najčastejšie používali pri opise rozvoja prierezových kompetencií slová ako prax a projekt. Ďalšou skupinou slov je prednáška, cvičenie a skupinová práca. Do tretej skupiny podľa frekvencie výskytu môžeme zaradiť prípadovú štúdiu, prezentáciu a úlohu. Na chvoste potom ostáva diskusia, zadanie, mentoring a ŠVOČ. Do analýzy sme započítali aj synonymá alebo významovo podobné slová (napríklad skupinová práca = tímová práca = spolupráca, mentoring = mentor = koučing, a pod.). Najčastejšie používaným slovom je prax, ktoré sa využívalo najmä pri obhajobe podpory rozvoja kompetencie zmysel pre iniciatívu a podnikanie.

Celkovo môžeme povedať, že vysoké školy využívajú pri rozvoji prierezových zručností rôznorodé a inovatívne formy vzdelávania, pričom prevláda dôraz na praktické vzdelávanie (prax, projekt, prípadová štúdia, úloha, cvičenie), naopak pomerne slabý dôraz sa prekvapujúco kladie na diskusiu. Práve pre rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií, ktorý je na vysokých školách najviac zanedbávaný, je diskusia vhodným nástrojom.

Spracované výstupy za jednotlivé školy v rámci prvej časti analýzy sú v prílohe.

Príklady dobrej praxe

Zo spracovaných podkladov sme dokázali vybrať niekoľko príkladov, ktoré môžu slúžiť ako inšpirácia pre ďalšie vysoké školy.⁴ Sú rozdelené do troch častí:

1. celoškolské predmety,
2. podpora startupov a ďalších aktivít študentov,
3. mimoštudijné vzdelávanie.

Celoškolské predmety

Ide o skupinu predmetov, ktoré je dostupná študentom všetkých študijných programov a je zameraná práve na rozvoj prierezových kompetencií. Takúto ponuku má napríklad Slovenská

---

⁴ Uvedené príklady dobrej praxe sa môžu realizovať aj na ďalších vysokých školách. Faktom je, že uviesť príklady dobrej praxe nebolo explicitným zadáním. Taktiež je možné, že keby bolo súčasťou zadania, takýchto príkladov by sme našli podstatne viac.

technická univerzita. Napriek tomu, že ide o univerzitu technického zamerania, všetci študenti majú v rozvrhu povinné predmety na rozvoj podnikateľských zručností, ako aj predmety humanitného a spoločenského zamerania, ktoré rozvíjajú prierezové sociálne a občianske kompetencie.

Podobnú ponuku takzvaných certifikovaných interdisciplinárnych blokov má aj Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. Ich cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť absolventov školy a zvýšiť ich šance na uplatnenie sa na trhu práce. Sú určené všetkým študentom bakalárskeho, magisterského, doktorského a doktorandského denného, tak denného ako aj externého štúdia, na všetkých fakultách UPJŠ. Študent si volí jeden alebo viac certifikovaných interdisciplinárnych blokov, odlišných od jeho študijného odboru podľa toho, čo považuje za dôležité pre svoje budúce uplatnenie. Nájde tam napríklad medzinárodný certifikát ECDL, ktorý rozvíja digitálnu gramotnosť alebo Právne minimum, Projektový manažment a Manažérska ekonomika.

Na Žilinskej univerzite sa zase vyučuje celouniverzitný predmet Povolanie podnikateľ. Predmet umožňuje rozvíjať študentské nápady a projekty po technickej a biznis stránke. Cieľom je prepojenie predmetu so vznikajúcim ekosystémom v regióne pre podporu startup a spinoff firiem a rozpracovať študentské nápady alebo výsledky vysokoškolskej činnosti do reálneho vytvorenia produktu a vstupu na trh. Pre študentov bolo v poslednom akademickom roku pripravených 8 unikátnych workshopov, ktoré vedú ľudia z praxe s dlhoročnými skúsenosťami. Každému tímu (skupine študentov) je pridelený mentor, ktorý im pomáha pri rozpracovaní ich nápadu. Z každého workshopu je pripravený video záznam, ktorý sa následne sprístupní študentom ako študijný materiál v akademickom informačnom a vzdelávacom systéme.

Podpora startupov a ďalších aktivít študentov

Rôzne podpory startupových projektov sme okrem vyššie spomenutých univerzít zaznamenali aj na Univerzite Komenského, kde za týmto účelom existuje celouniverzitný interdisciplinárny predmet alebo na Vysokej škole manažmentu prostredníctvom projektu "Zaži svoj startup".

Študenti Vysokej školy múzických umení zase prevádzkujú divadlo, koncertnú sálu a filmový klub (v rámci nich organizujú festivaly). V tzv. inkubátorovom prostredí tak reálne simulujú prevádzku.

Študenti Slovenskej technickej univerzity využívajú aj Univerzitný technologický inkubátor (InQb) Ten sa zameriava na podporu začínajúcich podnikateľov (start-up/spin-off spoločnosti).

Mimoštudijné vzdelávanie

Nad rámec študijných programov môžu študenti Žilinskej univerzity získať digitálne kompetencie v rámci **CISCO akademie**, ktorá pri Žilinskej univerzite v Žiline pôsobí už 14 rokov.

Cisco sieťová akadémia vedie v súčasnosti **certifikované kurzy NetAcad programu** úrovne CCNA/CCNP (Routing&Switching, Security, Wireless) ponúkané vo forme viacerých vzdelávacích programov zameraných na široké spektrum záujemcov. Cieľom kurzov je teoretické (workshopy, konzultácie, prednášky) a hlavne praktické (laboratórne cvičenia, zadania, konfigurácie) zvládnutie problematiky komunikačných sietí pri štandardnom rozsahu kurzov CCNA/CCNP Cisco NetAcad. Akadémia ponúka štyri vzdelávacie programy, z čoho dve sú určené pre študentov vysokých škôl.

1. VŠ vzdelávanie. Prvá forma programu je bežné VŠ vzdelávanie zamerané na študentov denného štúdia Fakulty riadenia a informatiky a Elektrotechnickej fakulty UNIZA. V súčasnosti sú implementované všetky štyri semestre CCNA Routing and Switching (FRI a EF) a dva semestre CCNP programu (FRI) do študijných programov denného štúdia. Jednotlivé semestre si je možné zapísať ako bežný predmet počas štúdia. Kurzy sú dostupné len denným študentom týmto fakúlt. Tieto kurzy vedené v rámci regulárneho VŠ štúdia sú zadarmo.
2. Akademický program. Druhý program je určený pre všetkých študentov, doktorandov a zamestnancov univerzity, ktorí si nemohli zapísať tento predmet, prípadne pre záujemcov, ktorí študujú/pracujú na iných školách v Slovenskej republike a nemajú možnosť zapísať si kurzy Cisco akademie, avšak majú záujem o vzdelávanie v oblasti počítačových sietí. Za akademický program sú stanovené manipulačné poplatky.
3. Neakademický/komerčný program.
4. Program ITC pre inštruktorov NetAcad-u.

Závery a odporúčania

Celkovo je možné na základe predchádzajúcich kapitol vyvodiť záver, že na Slovensku chýba koncepcia rozvoja prierezových kompetencií vo vysokoškolskom prostredí. Takéto koncepcie chýbajú aj na vysokých školách. Prierezové kompetencie sú toho následkom rozvíjané skôr intuitívne a ako integrálna súčasť výučby, nie ako explicitné vzdelávacie ciele. Táto skutočnosť sa prejavuje aj v tom, že nie vždy vysoké školy správne chápu význam jednotlivých prierezových kompetencií. Niektoré vysoké školy priamo priznali, že určitú prierezovú kompetenciu nerozvíjajú. Naše odporúčanie je preto venovať sa vo väčšej miere rozvoju prierezových kompetencií v strategických a koncepčných dokumentoch. Prierezové kompetencie by sa mali dostať do popredia záujmu verejnej politiky v oblasti vysokých škôl.

Kvalitu výučby prierezových kompetencií môžeme čiastočne merať v absolventských prieskumoch. Prieskum Absolvent 2008 a 2013 priniesol poznatky, ktoré poukazujú na problémy pri osvojovaní si prierezových zručností a schopností v rámci vzdelávania na vysokých školách. Nedostatočný priestor je venovaný najmä rozvíjaniu riadiacich a podnikateľských kompetencií, čo v konečnom dôsledku nachádza svoj odraz v nespokojnosti zamestnávateľov. Nedostatky vo vzdelávaní v tomto smere sa premietajú aj do relatívne nízkych početností absolventov, ktorí zastávajú riadiacu pozíciu, a takisto absolventov, ktorí sa rozhodnú pre kariéru podnikateľa.

Prieskum v zamestnávateľských organizáciách upozorňuje aj na tendenciu k zhoršovaniu situácie v pripravenosti absolventov v oblasti prierezových kompetencií. Porovnania údajov o realizačných, komunikačných a manažérskych kompetenciách s výsledkami z roku 2008 poukazujú na ich výrazné zhoršenie. Tomuto javu je potrebné venovať zvýšenú pozornosť, keďže upozorňuje na zhoršenie kvality vzdelávania na vysokých školách z tohto hľadiska.

Podľa ďalšieho prieskumu Absolvent 2014, ktorý sa uskutočnil v rámci národného projektu Vysoké školy ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti, a ktorý pokrýval široké spektrum kompetencií, je najväčší rozdiel medzi skutočnými a očakávanými prierezovými kompetenciami v schopnosti komunikovať v cudzom jazyku, v komunikačných a vyjednávacích zručnostiach, v identifikácii a riešení problémov a v schopnosti niest zodpovednosť. Nedostatočnú komunikáciu v cudzom jazyku a schopnosť identifikovať a riešiť problémy označili za problémové aj zamestnávatelia. Okrem toho aj využívanie odborných vedomostí v praxi.

Tieto prieskumy nám tiež potvrdzujú, aké dôležité je zisťovať využívanie nadobudnutých kompetencií absolventmi v pracovnej praxi, pretože ponúkajú cenný zdroj informácií. Takéto prieskumy by sa mali realizovať na pravidelnej báze nielen na národnej úrovni, ale taktiež na úrovni vysokých škôl. Získané závery sa následne dajú implementovať do obsahu vzdelávania a do formulácie vzdelávacích cieľov.

Spomedzi troch analyzovaných kompetencií sa najväčší dôraz kladie na digitálne kompetencie, ktoré sú rozvíjané v rozličnom rozsahu prakticky na každej vysokej škole. Na niektorých vysokých školách sa cielene rozvíja aj kompetencia zmysel pre podnikanie a iniciatíva. Naopak rozvoj sociálnych a občianskych kompetencií vnímame ako najviac neuspokojivý a väčšinou sa obmedzuje len na študijné programy humanitného a sociálneho zamerania. Tu je však potrebné jedným dychom dodať, že ani humanitno-sociálne zameranie študijného programu nemusí automaticky garantovať rozvíjanie tejto kompetencie v takom chápaní, ako sme ju zadefinovali v prvej kapitole (to znamená napríklad podporovať väčšiu participáciu v občianskej spoločnosti, komunite, a pod.). Napriek tomu, že sme analyzovali len tieto tri skupiny prierezových kompetencií, na základe dodaných podkladov môžeme konštatovať, že rozvoj prierezových kompetencií nie je dostatočný, a to najmä vzhľadom na ich stúpajúcu dôležitosť pri uplatnení na pracovnom trhu.

Najčastejšou formou rozvíjania prierezových kompetencií je ich výučba v samostatných predmetoch (explicitne aj implicitne), ktoré sa však väčšinou vyučujú len v rámci relevantných študijných programov. Na druhej strane pozitívom je, že prevažujú aktívne formy učenia s dôrazom na praktické vzdelávanie, ako sú projekty, prax, cvičenia, úlohy, prípadové štúdie. Vysoké školy si teda uvedomujú, že na rozvoj prierezových kompetencií nestačia klasické prednášky.

V rámci existujúcich modelov považujeme za najvhodnejšiu ponuku celoškolských predmetov, ktoré rozvíjajú prierezové kompetencie explicitne. Takéto predmety by mali byť dostupné pre všetkých študentov danej vysokej školy. Študenti by si vybrali z nich tie, ktoré považujú pre svoje uplatnenie za najdôležitejšie. Taktiež odporúčame túto ponuku postupne rozširovať a aktualizovať podľa kompetencií dopytovaných trhom práce.

Výskumy naznačujú, že samotné formálne vzdelávanie nie je na rozvoj prierezových kompetencií postačujúce. Zmysel pre iniciatívu a podnikanie či sociálne a občianske kompetencie dokážeme rovnako efektívne posilňovať aj v rámci aktivít informálneho učenia sa. Preto odporúčame vysokým školám posilňovať aj vytváranie takýchto príležitostí pre

študentov. Príkladom sú dnes startupové inkubátory alebo aktivity rôznych študentských a mimovládnych organizácií či zamestnávateľov. Vysoké školy môžu vytvárať lepšie podmienky pre širšie pôsobenie existujúcich, ako aj vznik nových takýchto iniciatív. Najideálnejšia forma vyučovania prierezových kompetencií je kombinácia inovatívnych a interaktívnych foriem formálneho vzdelávania a mimoštudijné aktivity, ktoré vytvárajú predpoklady pre informálne učenie sa. Vysoké školy sa v takom prostredí stávajú živým, komunitným organizmom. Taktiež odporúčame do obsahu vzdelávania prinášať čo najviac interdisciplinarity, ktorá tiež podporuje výučbu prierezových kompetencií.

Ďalšou nerozvinutou oblasťou je explicitné hodnotenie prierezových kompetencií, ktoré je síce medzinárodným trendom, ale na Slovensku sa zatiaľ výraznejšie nepresadilo.

Prierezové kompetencie je možné na vysokých školách rozvíjať prakticky v rámci všetkých predmetov, je potrebné len zabezpečiť materiálne a technické podmienky pre ich rozvíjanie, podporovať a motivovať pedagógov využívať nové inovatívne metódy a otvárať pre študentov priestor pre ich iniciatívu. Úlohou pre riadiace orgány v oblasti vysokých škôl by preto malo byť propagovať dobré skúsenosti z tejto oblasti, šíriť príklady dobrej praxe a iniciovať projekty zamerané na kvalitnejšiu prípravu absolventov nielen v odbornej oblasti, ale aj na rozvoj kompetencií so širším rozmerom, ktoré výrazne prispievajú k ich lepšiemu uplatneniu sa na trhu práce.

Pozitívom je napokon ešte to, že viacero škôl v dodaných podkladoch o prierezových kompetenciách vyjadrilo záujem o aktívnu participáciu na potenciálnych budúcich projektoch zameraných na túto oblasť. Je to signálom toho, že vysoké školy túto tému nielen reflektujú, ale majú aj záujem sa v nej ďalej rozvíjať.

Literatúra:

Barth, M. a kol. 2007, Developing key competencies for sustainable development in higher education, *International Journal of Sustainability in Higher Education*, Vol. 8 No. 4, Dostupné na:

http://ethicsandtechnology.eu/socialresponsibility/articles/Key_competencies_Barth_Godemann_Rieckmann_Stoltenberg.pdf

Európska komisia 2010, *Oznámenie Komisie Európa 2020 Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu*, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:SK:PDF>

Európska komisia 2011, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the Regions, Supporting growth and jobs – an agenda for the modernisation of Europe's higher education systems*, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:EN:PDF>

Európska komisia 2012, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov, Prehodnotenie vzdelávania: investície do zručností na dosiahnutie lepších sociálno-ekonomických výsledkov*, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0669&from=EN>

Európska komisia 2013, *Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu a hospodárskemu a sociálnemu výboru a výboru regiónov, Akčný plán pre podnikanie 2020, Opätovné stimulovanie podnikateľského ducha v Európe*, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0795&from=EN>

Európsky parlament 2016, *European Parliament resolution of 19 January 2016 on skills policies for fighting youth unemployment*, Dostupné na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0008+0+DOC+XML+V0//EN>

Eurydice, 2002, *Key competencies - A developing concept in general compulsory education*, Dostupné na: http://biblioteka-krk.ibe.edu.pl/opac_css/doc_num.php?explnum_id=503

Gordon, J. a kol. 2009, *Key competences in Europe: Opening doors for lifelong learners across the school curriculum and teacher education*, CASE Network Reports, No. 87, Dostupné na: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/87621/1/613705459.pdf>

Horný, P. a Ďurina, J. 2015, *Prenositel'né kompetencie absolventov slovenských vysokých škôl*, Centrum vedecko-technických informácií SR, Bratislava, Dostupné na:

http://vysokoskolacidopraxe.cvtisr.sk/files/horny_durina_prenositelne-kompetencie-absolventov-slovenskych-vs.pdf

Chur, D. 2011, Developing Key Competences In Higher Education in Bauder-Begerow, I. a Schäfer, S. (Eds.) *Learning 9/11 – Teaching for Key Competences in Literary and Cultural Studies*, Winter Verlag, Heidelberg.

Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, *Úradný vestník Európskej únie*, 962/ES, Dostupné na: http://nuczv.sk/wp-content/uploads/2006_Klucove_kompetencie_pre_CZV.pdf

Rada 2010, Spoločná správa Rady a Komisie na rok 2010 o pokroku, pokiaľ ide o vykonávanie pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“, *Úradný vestník Európskej únie*, C 117/1, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0506%2801%29&from=EN>

Rada EÚ 2010, *Council conclusions on "New Skills for New Jobs: the way forward"*, 3019th Employment, Social Policy, Health and Consumer Affairs Council meeting Brussels, Dostupné na: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/lsa/114962.pdf

Rada EÚ 2011, Council conclusions on the modernisation of higher education, *Official Journal of the European Union*, C 372/09, Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0036:0041:EN:PDF>

Rieckmann, M. 2012, Future-oriented higher education: Which key competencies should be fostered through university teaching and learning?, *Futures*, Vol. 44, No. 2, Dostupné na: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2035441

Príloha - Vyhodnotenie podkladov za vysoké školy

Hodnotenia môžu byť v niektorých prípadoch nepresné, pretože vysoká škola mohla dodať neúplné podklady a do určitej miery sa zovšeobecnenia zakladajú aj na subjektívnom hodnotení autora. Niektoré vysoké školy dodali podrobné podklady za jednotlivé fakulty či dokonca za jednotlivé pracoviská a študijné programy. Často v rámci tej istej školy nachádzame potom odlišné prístupy v rozvoji prierezových kompetencií, aj keď rozdiely nie sú tak veľké ako medzi vysokými školami. Tabuľka je v takom prípade pokusom o zovšeobecnenie.

<i>Žilinská univerzita</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - v samostatných predmetoch a v rámci CISCO akadémie (vzdelávanie v oblasti počítačových sietí)	predovšetkým v študijných programoch technického zamerania	samostatné predmety a programy nad rámec štandardného obsahu študijných programov	predmety sú hodnotené na základe skúšky, resp. overovaním praktických zručností
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - aj keď univerzita deklaruje, že sú zahrnuté v niektorých predmetoch	aj pre študentov technických odborov	integrovane v humanitných a spoločensko-vedných predmetoch	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	áno - v rámci celouniverzitného predmetu Povolanie podnikateľ, zapojenie do projektu Aktivita zvyšuje úspech, zameraného na osobný rozvoj, vrátane rozvoja podnikateľských kompetencií	celouniverzitný predmet	celouniverzitný predmet	

<i>Vysoká škola výtvarných umení</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - široká skladba predmetov postavená na výučbe digitálnych predmetov a rozvojové projekty na budovanie technologickej infraštruktúry	vo všetkých študijných programov	povinné, povinne voliteľné aj voliteľné	skúška formou drobných zadaní, aplikácia digitálnych technológií sa hodnotí aj v záverečnej práci
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - aj keď univerzita deklaruje iniciáciu týchto kompetencií počas výučby		čiastočne integrovane, nie však ciele	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - čiastočne v jednom predmete a formou praxe		povinne voliteľný predmet Základy marketingu a manažmentu pre výtvarníkov	

<i>Vysoká škola manažmentu</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - v samostatných predmetoch	vo všetkých študijných programoch	povinné aj voliteľné predmety	formou projektov (3-6 projektov na jeden predmet)
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - podľa univerzity sú zahrnuté v niektorých predmetoch			
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	áno - v samostatných predmetoch, účasťou na simulačných podnikateľských hrách, projektom "Zaži svoj startup" s cieľom podporovať zakladanie študentských firiem	vo všetkých študijných programoch		formou projektov

<i>Univerzita Konštantína Filozofa</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - v rámci samostatných predmetov, na niektorých fakultách skôr nie	v relevantných študijných programoch	v samostatných predmetoch	
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - väčšinou sa deklaruje prierezový charakter v niektorých predmetoch, na niektorých fakultách absentujú vo väčšine študijných programov úplne	v relevantných študijných programoch	integrovane v niektorých predmetoch v niektorých študijných programoch	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - väčšinou sa deklaruje prierezový charakter v niektorých predmetoch alebo prax, na niektorých fakultách absentujú vo väčšine študijných programov úplne	v relevantných študijných programoch	integrovane v niektorých predmetoch v niektorých študijných programoch	

<i>Ekonomická univerzita</i>	Cielený rozvoj prierezových kompetencií	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - v samostatných predmetoch	všetky študijné programy ekonomického zamerania	samostatné predmety	riešenie úloh
Sociálne a občianske kompetencie	nie		integrované v predmetoch	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	nie		v predmetoch orientovaných na prax a v rámci praxe	

<i>Akadémia umení</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - v samostatných predmetoch		samostatné predmety	formou skúšky
Sociálne a občianske kompetencie	nie			
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	nie			

<i>Vysoká škola muzických umení</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - samostatné predmety, e-learningové moduly	najmä v relevantných študijných programoch	samostatné predmety v relevantných študijných programoch	zahrnuté predovšetkým v čiastkových - semestrálnych úlohách (práce, projekty, umelecké výkony, a pod.)
Sociálne a občianske kompetencie	nie		integrované v predmetoch	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	áno - samostatné predmety	v relevantných študijných programoch	samostatné predmety v relevantných študijných programoch	zahrnuté predovšetkým v čiastkových - semestrálnych úlohách (práce, projekty, umelecké výkony, a pod.)

<i>Univerzita Komenského</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	čiastočne - pre niektoré študijné programy, napríklad prostredníctvom Inkubátoru inovatívnych učiteľov Microsoft v prípade niektorých učiteľských odborov	relevantné študijné programy, ale napríklad aj učiteľské programy, v oblasti prírodných vied, lekárskejších a farmaceutických vied sú predmety ciele na využívanie informačných technológií pri výskume		práca na projektoch
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - univerzita uviedla jeden projekt určený pre doktorandov v odbore politológia	relevantné študijné programy v oblasti pedagogických a sociálnych vied		

Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr áno - celouniverzitný predmet Podnikateľské zručnosti v interdisciplinárnych tímoch a v relevantných študijných programoch. Súčasťou výučby je tvorba podnikateľských plánov, zakladanie reálnych podnikov, riešenie prípadových štúdií. Otázne je, či sú tieto možnosti dostupné pre celú univerzitu	všetky študijné programy	samostatný predmet	
---	--	--------------------------	--------------------	--

<i>Vysoká škola bezpečnostného manažérstva</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - v samostatných predmetoch	vysoká škola ponúka štúdium len v jednom študijnom odbore	samostatné predmety	relevantné predmety sú hodnotené zápočtom a skúškou
Sociálne a občianske kompetencie	nie			
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr áno - v samostatných predmetoch	vysoká škola ponúka štúdium len v jednom študijnom odbore	samostatné predmety	relevantné predmety sú hodnotené zápočtom a skúškou

<i>Univerzita Mateja Bela v BB</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti		relevantné študijné programy		
Sociálne a občianske kompetencie		relevantné študijné programy		
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie		relevantné študijné programy		

<i>Technická univerzita v Košiciach</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - samostatné predmety	relevantné študijné programy	samostatné predmety	relevantné predmety sú hodnotené zápočtom a skúškou
Sociálne a občianske kompetencie	nie			
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	čiastočne - na niektorých fakultách v samostatných predmetoch	relevantné študijné programy	samostatné predmety	relevantné predmety sú hodnotené zápočtom a skúškou

<i>Paneurópska vysoká škola</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - na niektorých fakultách formou samostatných predmetov, naopak na niektorých fakultách absentuje	relevantné študijné programy	samostatné predmety	seminárne aktivity, skúška
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - deklaratívne v niektorých študijných programoch	relevantné študijné programy	prierezovo v niektorých predmetoch	
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - na niektorých fakultách formou samostatných predmetov, naopak vo väčšine študijných programov absentuje	relevantné študijné programy	samostatné predmety	

<i>Prešovská univerzita v Prešove</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - samostatné predmety	všetky študijné programy	samostatné predmety - ide väčšinou o predmety relevantné k obsahu študijného programu	väčšinou klasicky skúškou a priebežným hodnotením
Sociálne a občianske kompetencie	skôr áno - samostatné predmety, pri niektorých študijných programoch však skôr len v deklaratívnej rovine	väčšia časť študijných programov	samostatné predmety - ide väčšinou o predmety relevantné k obsahu študijného programu	väčšinou klasicky skúškou a priebežným hodnotením
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - prevažne len v deklaratívnej rovine, čiastočne v samostatných predmetoch	menšia časť študijných programov	samostatné predmety - ide väčšinou o predmety relevantné k obsahu študijného programu	

<i>Slovenská poľnohospodárska univerzita</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - samostatné predmety	relevantné študijné programy	samostatné predmety	zápočet, skúška, praktická skúška, zadania, semestrálne práce
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - čiastočne na jednej fakulte			zápočet, skúška, praktická skúška, zadania, semestrálne práce
Zmysel pre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - deklaratívne alebo pri relevantných študijných programoch	relevantné študijné programy	samostatné predmety	zápočet, skúška, praktická skúška, zadania, semestrálne práce

<i>Univerzita sv. Cyrila a Metoda v TT</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr áno - samostatné predmety	väčšia časť študijných programov	samostatné predmety	testy a ústne skúšky
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - niekde samostatné predmety, niekde skôr len deklaratívne, niekde absentujú úplne	relevantné študijné programy	samostatné predmety	
Zmyselpre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - niekde samostatné predmety, niekde skôr len deklaratívne, niekde absentujú úplne	relevantné študijné programy	samostatné predmety	

<i>Trnavská univerzita</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	skôr nie - pri niektorých študijných programoch v samostatných predmetoch, univerzita deklaruje výučbu tejto kompetencie skôr okrajovo alebo integrovane vo výučbe	relevantné študijné programy	samostatné predmety aj integrovane	predbežné hodnotenie a skúšky
Sociálne a občianske kompetencie	skôr nie - pri niektorých študijných programoch v samostatných predmetoch, univerzita deklaruje výučbu tejto kompetencie skôr okrajovo alebo integrovane vo výučbe	relevantné študijné programy	samostatné predmety aj integrovane	predbežné hodnotenie a skúšky
Zmyselpre iniciatívu a podnikanie	skôr nie - pri niektorých študijných programoch v samostatných predmetoch, univerzita deklaruje výučbu tejto kompetencie skôr okrajovo alebo integrovane vo výučbe	relevantné študijné programy	samostatné predmety aj integrovane	predbežné hodnotenie a skúšky

<i>Slovenská technická univerzita</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - samostatné predmety	všetky študijné programy	povinné a voliteľné predmety	väčšinou skúšky a zápočty
Sociálne a občianske kompetencie	áno - samostatné predmety humanitného a spoločenského zamerania	všetky študijné programy	povinné-voliteľné predmety	väčšinou skúšky a zápočty

Zmyselpre iniciatívu a podnikanie	áno - samostatné predmety - základy práva, základy ekonomiky a základy manažmentu, manažérske zručnosti a leadership + podpora startupov a spinoffov	všetky študijné programy	povinné a voliteľné predmety	väčšinou skúšky a zápočty
--	--	--------------------------	------------------------------	---------------------------

<i>Univerzita Pavla Jozefa Šafárika</i>	Cielený rozvoj	Pokrytie v študijných programoch	Pokrytie v predmetoch	Hodnotenie prierezových kompetencií
Digitálne zručnosti	áno - prostredníctvom certifikovaných interdisciplinárnych blokov, napr. medzinárodný certifikát ECDL, SAP a ďalšie samostatné predmety	všetky študijné programy	certifikované interdisciplinárne bloky a ďalšie samostatné predmety relevantné k študijnému programu	projekty, zadania, skúšky
Sociálne a občianske kompetencie	áno - prostredníctvom certifikovaných interdisciplinárnych blokov, napr. Právne minimum, Riešenie konfliktných a krízových situácií v školskej praxi a ďalšie samostatné predmety	všetky študijné programy	certifikované interdisciplinárne bloky a ďalšie samostatné predmety relevantné k študijnému programu	
Zmyselpre iniciatívu a podnikanie	áno - prostredníctvom certifikovaných interdisciplinárnych blokov, napr. Projektový manažment, Manažérska ekonomika, Medzinárodný certifikát ECo-C, podpora startupov	všetky študijné programy	certifikované interdisciplinárne bloky a ďalšie samostatné predmety relevantné k študijnému programu	

Názov: **Analýza rozvoja prierezových kompetencií na slovenských vysokých školách**

Spracoval: Odbor metodiky a tvorby informácií školstva,
Oddelenie vysokých škôl, CVTI SR,
Staré grunty 52, 842 44 Bratislava

Zodpovedný riešiteľ: Mgr. Martin Vančo

Spoluriešitelia: PhDr. Ľubomíra Srnánková
Mgr. František Blanár
RNDr. Mária Slovíková, CSc.

Rozsah: 37 strán + 6 strán príloh

Náklad: 3 ks

Rok vydania: 2016

Materiál neprešiel jazykovou úpravou